

ZAKAJ UVAJAMO NOVI SISTEM NAGRAJEVANJA

Kakor bomo gospodarili, tako bomo plačani

Izhodišče za uveljavljanje novega sistema nagrajevanja je bil razvoj novih proizvodnih odnosov na reorganizacijo poslovanja po ekonomskih enotah. Delitev podjetja na ekonomske enote (delitev ljudi in proizvodnih orodij) lahko smatramo kot administrativno določeni teritorij, v okviru katerega posluje ekonomska enota, ki ji delovni program nakažuje postavljeni plan, pravice in dolžnosti, ji daje pravilnik oziroma poslovnik ekonomskih enot, osnovno gibalno in interes za doseganje čim boljših rezultatov pa ji mora dati sistem stimulacije oziroma nagrajevanja. Sistem stimulacije mora biti torej tesno povezan z dinamiko naše proizvodnje in mora imeti iste karakteristike, kot jih ima proizvodnja.

vodnje, odpravlja sleherno ugibanje in preračunavanje osebnih dohodkov, omogoča izplačevanje neupravičenih zaslužkov, zahteva točen pregled proizvodnega procesa in pokaže delavca, organizatorja in vodilnega človeka v proizvodnji, kaj zanjo predstavlja in koliko vanjo vplaga. Zasedovanje proizvodnih rezultatov po posameznih ekonomsko zaključenih enotah omogoča realno ocenjevanje proizvodnih uspehov, ki narekujejo pestrost zaslužkov glede na različni efekt dela. Različna višina zaslužkov torej ni več rezultat umetno postavljenih vzponov v okviru tarifnih razredov, temveč rezultat različnih prizadevanj posameznih enot za dosego čim večjega obsega in čim kvalitetnejše proizvodnje.

Decentralizacija poslovanja po ekonomskih enotah ne more in ne sme pomeniti administrativnega prenosa določenih kompetenc na nižje enote, temveč prenos iniciative, organizacije dela, kontrole kvalitete in osebne odgovornosti glede na ustvarjeno proizvodnjo. Sele s prenosom teh funkcij na neposrednega proizvajalca, ki potegne za seboj absolutno odgovornost za izvršeno delo, dobe pravo vsebino dela naši obratni delavski sveti in ekonomske enote, ki so dolžni voditi proizvodnjo ter polagati račune o uspešnem in neuspešnem poslovanju svojih enot. S tem načinom nagrajevanja sproščamo torej najširšo iniciativo vsakega posameznika pri uveljavljanju njegovih osebnih sposobnosti in kvalitet v okviru proizvodnega programa, hkrati pa ga tudi nagradujemo po doseženih rezultatih.

Predlog sistema nagrajevanja, ki ga je kolektiv sprejel, je treba razumeti kot sistem, ki nam šele v temelju uzakonja način izplačila osebnih dohodkov po ekonomskih pokazateljih; njegove rezultate je treba zasledovati in jih nadalje krepiti in razvijati vzporedno z razvojem ekonomskih enot kot temeljnih nosilcev proizvodnje. Nastaja torej vprašanje, kako v bodočnosti izvajati ta sistem, da bo dejansko dvigal proizvodnjo in produktivnost dela, kar predvsem od njega pričakujemo.

V zvezi s tem je pred nami nekaj neposrednih nalog, in sicer:

Utrditi moramo sistem poslovanja: a) med ekonomskimi enotami in upravo podjetja, b) med ekonomskimi enotami, c) znotraj ekonomskih enot, d) med proračunskimi enotami in ekonomskimi enotami, e) v proračunskih enotah.

Omenjeni odnosi so načelno utrjeni s pravilnikom o poslovanju ekonomskih enot. Treba pa je utrditi konkreten sistem poslovanja glede prodajanja proizvodov, kvalitete proizvodov, zasledovanja rokov, penalizacije itd. Ni namen tega članka podrobno razpravljati o tem sistemu poslovanja, temveč samo opozoriti, da morajo ta pravila in predpisi neposredno utrditi sistem zajemanja ekonomskih podatkov, ki jih

uporabljamo pri korekturi doseženih zaslužkov, kar pomeni, da moramo konkretizirati postavljeni sistem in mu dati življenjsko obliko. Jasno je, da so za ta sistem zainteresirani vsi sektorji in ekonomske enote in bi morali dati upravi podjetja konkretne

In kaj so rekli delavski sveti EE

O teh načelih so razpravljali tudi delavski sveti EE, sektorjev in službe ter predložili Upravnemu odboru številna vprašanja in predloge. Največ so razpravljali o naslednjih vprašanjih:

1. Vodstveno osebje naj se nagraduje po povprečnem presegu norme. Obratovodje in vodje tehničnih pisarn naj bi bili stimulirani po istih načelih kot šefi EE.
2. Treba je točno določiti penalizacijo med EE in določiti organ, ki bo odločal glede kvalitete materiala, izpolnjevanja rokov in ostalih sporov.
3. Izvede naj se analitična ocena delovnih mest po organu izven podjetja.
4. Urediti morebitno interno fluktuacijo glede na novi sistem nagrajevanja zaradi morebitnih različnih proizvodnih uspehov EE.
5. Vskladajo naj se delovna mesta vodstvenih oseb v sorazmerju s tarifnimi razredi.
6. Vsi delavci, ki delajo izven norme, naj bodo stimulirani glede na povprečno produktivnost EE.
7. Urediti sistemizacijo delovnih mest hkrati z novim sistemom

predloge in sugestije o ureditvi teh pravilnikov.

Razen navedenih nalog je treba urediti še vsa vprašanja, ki so v zvezi z analitično oceno delovnih mest in drugimi vprašanji, ki se jih je dotaknil novi sistem nagrajevanja, jih delno spremenil ali pa postavil v drugačno luč. Vse te izkušnje in podatki, ki smo jih dobili po rezultatih, naj bi bili osnova pri sestavljanju pravilnika, ki bo postavljen po že preizkušenih dejstvih in metodah dela, tako da ga v bodoče ne bo treba spreminjati.

nagrajevanja. Rešiti vprašanje težavnostnega dodatka.

8. Stalnostni dodatek se naj poveča, da se odpravi nesorazmerje med starimi in novimi delavci.
9. Določiti normsko postavko delavcem v dobi preizkušnje.
10. Popraviti uvrstitev nekaterih delovnih mest.
11. Razčistiti pojem proizvodnih stroškov.

Komisija je na ta vprašanja in predloge podala Upravnemu odboru svoje mnenje, ki se je z njim strinjal ter dal predlagani novi sistem o nagrajevanju v razpravo članom Delavskega sveta. Delavski svet ga je potrdil.

TUNIZIJSKI OBISK V LITOSTROJU

Obiskal nas je minister za kmetijstvo v tunizijski vladi g. Abdel-selam Knani s soprogo in sodelavci. Spremljali so ga zvezni sekretar za kmetijstvo dr. Slavko Komar, sekretar za kmetijstvo pri Izvršnem svetu LRS Jože In-golič ter njegov pomočnik inž. Mastnak. Gostje so si z zanimanjem ogledali posamezne obrate in izrazili željo, da bi Litostroj svoje proizvode dobavljal tudi Tuniziji.

OB 22. JULIJU, DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA, ČESTITAJO VSEM BORCEM IN AKTIVISTOM NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA: ZVEZA KOMUNISTOV, DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, LJUDSKA MLADINA SLOVENIJE, SINDIKALNA ORGANIZACIJA IN ŠE POSEBEJ UPRAVA NAŠEGA PODJETJA Z ŽELJO, DA BI NADALJEVALI DELO PRI IZGRADNJI NAŠE SKUPNOSTI S TAKIM NAVDUŠENJEM KOT SO PRIJELI V NOB ZA PUŠKE

TITO IN NASER PRED NAŠIM VILIČARJEM NA RAZSTAVI MOTORJEV IN MOTORNIH VOZIL

Krivdulji o doseganju planskih nalog in splošnem gospodarjenju v podjetju ter višina izplačanih osebnih dohodkov se ne smeta razhajati, temveč mora biti vsaka odraz druge.

Temeljno načelo novega sistema nagrajevanja je torej: *Kakor bomo gospodarili, tako bomo plačani.* To načelo povezuje vsakega člana kolektiva po osebnem interesu za višino osebnega dohodka neposredno na dogajanja v njegovi delavnici, obratu, ekonomski enoti in vsem podjetju. Jasno je, da v takšnem sistemu nagrajevanja borba za osebne dohodke ne pomeni več starega mezdnege gibanja glede na takšne ali drugačne osebne kvalifikacije človeka, njegov odnos do mojstra ali pa obratno, temveč borbo za boljše in ekonomičnejše poslovanje enote in podjetja. Sistem nagrajevanja po novih načelih izenačuje pojem zaslužka s pojmom proiz-

Sistem nagrajevanja potrjen

Na zadnji seji, 28. 6. 1960, je delavski svet Litostroja razpravljal o načelih, ki naj bi veljala za novi sistem nagrajevanja. Z uvedbo ekonomskih enot se je pokazala nujna potreba, da se spreminjajo dosedanje sistem nagrajevanja. Sistem osebnih dohodkov naj bi bil tak, da bo stimuliral vsakega posameznika. Uspeh ali neuspeh ekonomske enote naj se neposredno odraža na osebnem dohodku posameznika. Tako se bo moral vsak proizvajalec ukvarjati s problemi proizvodnje svoje ekonomske enote in seveda tudi s problematiko vsega podjetja. Zato imajo obratni delavski sveti prav pri tem novem sistemu nagrajevanja zelo velike in odgovorne naloge.

O novem sistemu nagrajevanja so člani kolektiva razpravljali po

vseh obratnih delavskih svetih, ki so poslali upravnemu odboru precej vprašanj in koristnih predlogov, kar vse je upravni odbor upošteval pri sestavi dokončnega predloga za delavski svet.

Po obsežni razpravi je delavski svet potrdil nova načela za nagrajevanje.

Delavski svet je na isti seji, 28. 6. 1960, imenoval tudi svoje komisije za novo mandatno dobo, in to komisijo za sklepanje in od-povedovanje delovnih razmerij, disciplinsko komisijo, komisijo za nabavo, prevzem in izločitev osnovnih sredstev, komisijo za proučitev in pritožbe, komisijo HTV in strokovni svet za štipendije.

Sprejel je tudi dodatne določbe in potrdil popravke pravilnika o razdeljevanju stanovanj.

Petletni proizvodni plan

Upravni odbor našega podjetja je ponovno razpravljalo o predlogu perspektivnega plana za razdobje 1961—1965, ki je v gromem tudi že izdelan. Perspektivni plan pomeni velik korak naprej v naših prizadevanjih, da bi proizvodnjo planirali ne le od leta do leta, temveč na daljša razdobja. Perspektivni plan za razdobje 1961—1965 je v okviru teh prizadevanj samo del širšega perspektivnega plana, ki sega celo do leta 1980.

Ko to pišemo, je perspektivni plan za razdobje 1961—1965 še predmet podrobnih razprav in analiz na temelju pripomb, ki jih je upravni odbor že prejel ali ki jih bo še prejel po diskusijah na sestankih obratnih svetov ekonomskih enot in sektorjev. Zato se v njegove podrobnosti to pot še ne bomo spuščali. Lahko samo povemo, da bi se po tem perspektivnem načrtu dvignila naša proizvodnja v bližnjih petih letih za več kot polovico, še z višjim odstotkom pa tudi naša finančna realizacija. Če ta podatek je za vsakega člana našega kolektiva dovolj zgovoren in razveseljiv, saj nam bo novi plan, če se bomo vsi zavzeli zanj in si na vseh delovnih mestih prizadevali, da ga od leta do leta v celoti tudi izpolnimo, odprl najlepše izglede za nadaljnje postopno zvišanje naše proizvodnje. To — in samo to — pa bo hkrati pomenilo za nas tudi stalno dvigovanje naših dohodkov in stalno izboljšanje našega življenjskega standarda.

Zato priporočamo vsem obratnim delavskim svetom, da z novim perspektivnim planom seznanijo delovni kolektiv vsake ekonomske enote. Ko bo vsakemu našemu delavcu jasno, kakšna razvojna pot je pred nami in kakšen vzpon lahko še dosežemo, če se delovnih nalog prizadevno lotimo, bo prav gotovo vsakdo rad doprinesel svoj delež k skupnim naporom, saj bo od tega odvisen tudi njegov osebni uspeh.

Novi perspektivni plan za razdobje 1961—1965 pomeni potrebno dopolnilo novega sistema nagrajevanja po učinku, ki smo ga s sklepom delavskega sveta z dne 28. 6. 1960 uvedli tudi v našem podjetju. Prav v perspektivi novega petletnega plana se nam bo tudi novi sistem nagrajevanja odkril kot boljši od vseh dosedanjih, saj bo sedaj od prizadevanj in storilnosti vsakega posameznika in s tem od naše skupne proizvodnosti odvisno, koliko bomo zaslužili in kako si bomo izboljšali svoje življenje.

Naši poslovni izgledi v državah Južne in Srednje Amerike

Poročali smo že o daljšem poslovnem potovanju pomočnika direktorja PPB tov. Vekoslava Urbančiča po državah Južne in Srednje Amerike. Ob njegovi vrnitvi konec junija smo tov. Urbančiča prosili, da za naš časopis pove nekaj o namenih potovanja in poslovnih izgledih, ki nam jih je odprlo. Tov. Urbančič se je rad odzval naši prošnji in nam povedal tole:

Na predlog Jugobanke sva bila s predstavnikom Ingre poslana v Južno in Srednjo Ameriko z nalogo, da ugotoviva možnosti plasmaja za proizvode elektrostrojne industrije, in to predvsem

pa je predviden v letu 1962 oziroma 1963.

Trenutno je v Venezueli velik interes za daljnovode in sva vse zadevne razpise kanalizirala našim specializiranim podjetjem.

ko tudi naša tovarna pričakuje lepe zaključke.

Razen opreme za energetiko je tudi v Meksiki veliko zanimanje za opremo cementarne in za stroje v prehrambeni industriji, vendar so tudi tu po sredi krediti.

Od naših zastopnikov sva dobila v študij tudi podatke in elaborate o predvideni gradnji hidrocentral v Kolumbiji in Kostariki, iz katerih je razvidno, da so tudi v teh deželah velike potrebe po teh objektih in zadevni opremi.

Iz vsega navedenega lahko zaključimo, da so na trgih Južne in Srednje Amerike velike potrebe po vodnih turbinah in strojih, ki jih proizvaja Litostroj; zato bi vsekakor veljalo posvetiti tem deželam potrebno pozornost. Prepričan sem, da pri intenzivnem delu in solidni dokumentaciji uspehi ne bodo izostali.

BRAZILSKA IZJAVA O NAŠIH MOŽNOSTIH

Kakor povzemamo po beograjskem »Privrednem pregledu«, je predsednik Industrijske federacije brazilske države Sao Paulo Antonio Devisate, ki je konec maja vodil po naši državi delegacijo brazilskih industrijcev, izjavil po vrnitvi v Brazilijo med drugim: »Kapacitete jugoslovanske elektroindustrije so na visoki tehnični in strokovni ravni, tako da bi bilo zelo koristno, če bi jugoslovanska podjetja sodelovala pri izgradnji energetskega sistema Brazilije.« Po mnenju

Isto velja za opremo sladkornih tovarn in cementarn. Ob nadaljnji pomoči naših političnih in gospodarskih predstavnikov so re-

Pogled na Rio de Janeiro

za opremo za hidro in termocentrale. Potovanje je trajalo tri mesece; v tem času sva obšla Brazilijo, Venezuelo in Meksiko.

Pri izbiri primernih objektov sva se opirala na tri kriterije, in to: da smo takšne ali podobne objekte že gradili in zanje razpolagamo z referencami; da je oprema takšnih dimenzij, da za njeno izdelavo že obstajajo naše strojne kapacitete; in da je izgradnja teh objektov predvidena v bližnji bodočnosti.

Najprej sva obiskala Brazilijo. Kljub lokacijsko raztresenim objektom in organizacijsko otežkočenim razmeram nama je ob pomoči naše ambasade in predstavnikov »Intybre« uspelo v razmeroma kratkem času zbrati potrebni material.

V Braziliji sva imela priliko videti, kako se dežela hitro industrializira in si v ta namen postavlja močno energetske baze. Predložena nama je bila kopica projektov za nad dvajset velikih hidrocentral. Iz že prej navedenih razlogov pa sva izbrala za daljnjo obdelavo zaenkrat samo tri objekte v skupni vrednosti ca. 8,5 do 9 milijonov dolarjev. Za prvo centralo bo licitacija že v juliju. Ob solidnih tehničnih pogojih in primernih cenah lahko kljub močni inozemski konkurenci računamo z uspehom.

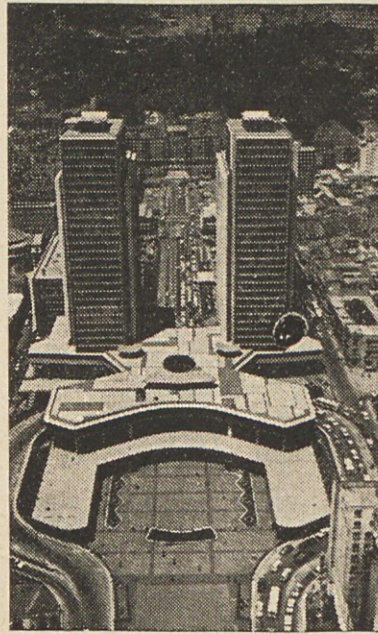
Precej podobna je situacija v Venezueli, le s to razliko, da zaradi manjšega ozemelskega obsega nima tolikšnih potreb. Razen tega pa sta že v zaključni fazi izgradnja velike hidrocentrale Caroni in termoelektrarna Puerto la Cruztz, tako da električna energija ni deficitarna. V programu je izgradnja dveh hidroelektrarn s 5.000 MW skupno instalirane moči v vrednosti okoli 100 milijonov dolarjev, začetek gradnje

alne možnosti za uveljavljanje naših tovarn.

Tudi Meksiko si za razvoj svoje industrije gradi široko mrežo energetskega objekta. S priporočilom naše ambasade in ob pomoči predstavnika SSK ter Intertrade sva dobila v študij material za osem objektov, in to za dve termoelektrarni, diesel-centralo in pet hidroelektrarn v skupni vrednosti ca 12,5 milijonov dolarjev. Za vse navedene objekte obstajajo tehnične možnosti; edino odprto vprašanje je kreditiranje, kar mora seveda razčistiti naša banka. Če se bodo našla ustrezna sredstva oz. ustrezna oblika finansiranja, lah-

Sao Paulo ponoči

Pogled na del Caracasa

Devisateja so »zelo ugodni pogoji za znatno povečanje brazilsko-jugoslovanske blagovne izmenjave« in to potrebo čutijo na obeh straneh. (-n)

NOVEMBRA KONGRES KOVINARJEV

Na seji Centralnega odbora sindikata kovinarjev v Beogradu so razpravljali o pripravah za kongres kovinarjev, ki bo sredi novembra v Beogradu.

Novi dom na Sorški planini

V ponedeljek, 4. julija, se je zbralo na Sorški planini (1300 m) približno 700 Litostrojčanov in drugih gostov, da bi prisostvovali slovesni otvoritvi novega planinskega doma, ki so ga zgradili na pobudo naših planincev in ob krepki podpori organov samoupravljanja družbenih in političnih organizacij. Vse razumevanje pa sta pokazali tudi Gozdni upravi v Bohinjski Bistrici in Bohinjski Beli, bližnja vojaška postojanka, ki jo vodi polkovnik Jože Švigel, Okrajni in Občinski sindikalni svet Ljubljana-Šiška in drugi. Največja zasluga za zgraditev planinske koče pa gre nedvomno tovarišem Miru Vrhovcu, Stanetu Mavru, Marjanu Smarajcu, Antonu Levsteku, Ludviku Šarfu, Francu Križaju, Marici Medved, Vikici Pogačnik in Stanetu Vogelniku. V zadnjih dneh pred dokončno ureditvijo doma pa sta bila zelo pridna tudi Tone Smerkolj in tov. Lovrenčič.

Prvo kočo so zgradili na Sorici naši planinci že pred tremi leti. Prirodne lepote, oster, zdrav zrak, ugodna zveza med Bohi-

njem in Goriško, ugodni smučki tereni in bližnja planinske transportne zveze pa so narekovali gradnjo drugega večjega doma. Projektiral ga je inž. arh. Tone Mlakar. Izredno zanimanje članov kolektiva za letovanje v gorah pa že kaže potrebo po gradnji tretjega objekta — primerne jedilnice.

V stavbo je vzidanih 15 ton cementa, 10 ton apna, 35.000 kosov zidakov, 200 m³ gramoza itd. Kljub mnogim težavam — od pomanjkanja vode naprej — so uspeli zgraditi in opremiti hišo v izredno kratkem času. Zazidalna tlorisna površina koče znaša 8,60 x 13,5 m. V pritličju je 7 sob z 22 normalnimi in 9 pomožnimi ležišči. Tu so tudi sanitarije. Na mansardi je 7 sob z 18 ležišči in 8 pomožnimi ležišči. Na podstrešju je možno urediti še skupno ležišče, vendar za sedaj to ne bo potrebno, ker imamo še v stari koči 16 skupnih ležišč.

Za gradnjo doma na Sorici smo porabili 7 milijonov dinarjev, Planinsko društvo pa je prispevalo iz svojih sredstev pol milijona dinarjev.

Pet plodnih let kisikarne

Dne 8. julija t. l. je bila v kisikarni majhna prisrčna slovesnost ob njenem petletnem jubileju. Požrtvovalnemu kolektivu samo 15 ljudi, ki delajo noč in dan, ob nedeljah in praznikih, tako rekoč brez nedeljskega počitka, so čestitali predstavniki uprave, političnih in družbenih organizacij v podjetju.

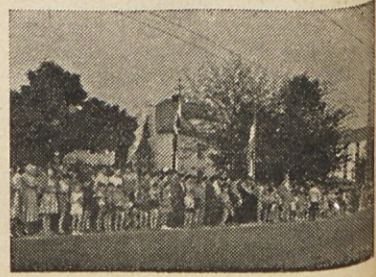
Brez kvalitetnega kisika (O₂) ne more biti dobrih varov, ki spajajo sestavne dele strojev in drugih konstrukcij. Kisik, ki ga ta kolektiv proizvaja, pa je tako dober, da je povpraševanje po njem izredno veliko. Dobavljajo ga celo v Zagreb in nekaterim največjim ladjedelnicam ob Severnem Jadranu. Velik potrošnik kisika so tudi naše bolnišnice, ki

ga mesečno porabijo po 4 tone. Kisik, ki ga uporabljajo za reševanje življenj, pa mora biti še prav posebno čist. Glas o njegovi kvaliteti je takšen, da je nekdo pripeljal nek rešilni avtomobil iz Kranja z vso brzino naravnost pred našo kisikarno in zdravnica v njem je prosila za takojšnjo pomoč. Med potjo v Ljubljansko bolnišnico ji je namreč v steklenici zmanjkalo kisika. Izmena, ki je bila takrat v službi, je takoj priskočila in nemudoma napolnila prazno steklenico. S tem je rešila življenje nedonošeni deklici, ki bi se sicer zadušila.

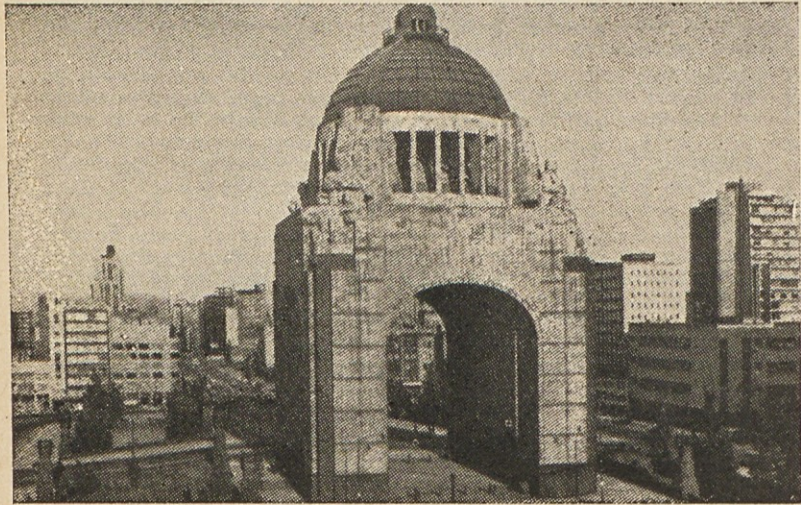
Največji potrošnik kisika pa je seveda Litostroj sam. Še kratak čas in kisikarna bo dobila nov agregat, tako da se bo proizvodnja kisika, te tako dragocene surovine, podvojila ob malenkostnem povečanju osebja kisikarne. Delo ljudi v kisikarni je izredno odgovorno in natančno, saj je majhna nepazljivost lahko povzroči nesrečo. Kolektivu kisikarne ob jubileju čestita celotni kolektiv in mu želi pri njegovem delu še mnogo uspehov — y

POZDRAVILI SMO NASERJA IN TITA

Dne 17. junija se je peljal po Celovski cesti na Bled predsednik Združene arabske republike g. Gamal Abdel Naser, ki ga je spremljal predsednik republike tov. Tito. Ob Celovski cesti so se zbrale množice Litostrojčanov, ki so dragega gosta in tov. Tita pri srčno pozdravile.

Uredništvo

Spomenik revoluciji v Meksiku

Uspešna gradnja nove menze

Poslojpe nove menze ob glav- nem vohu kaže čedalje popol- nejšo podobo. V zvezi s tem smo poiskali tov. Danijela Čuka in ga prosili, da bi nam povedal kaj podrobnejšega o gradnji. Tov. Čuk se je ljubeznivo odzval po- vabilu in dejal:

»Po operativnem planu, ki ga je predložil izvajalec, mora biti

ljena bodo vsa groba instalacijska dela in instalirana centralna kur- java, ki jo bo napajal poseben toplovodni cevovod iz obdeloval- nice.

Za gradnjo v tem letu bo tre- ba še 50 milijonov dinarjev. Z ogrevanjem objekta med gradnjo bo mogoče nadaljevati delo tudi čez zimo, s čimer bo izvajalec

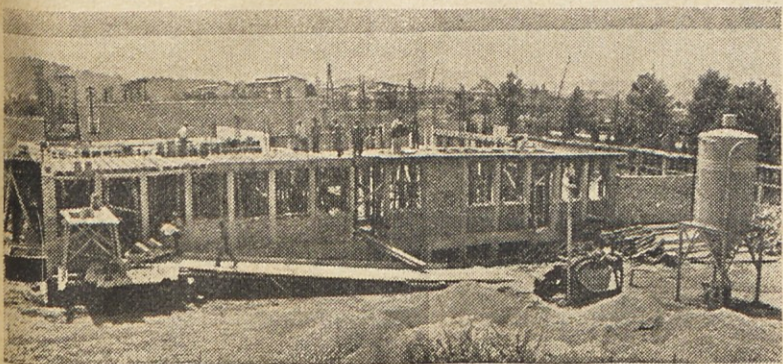
ga bo za popolno dovršitev ob- jekta treba še več sto ton.

Menza bo opremljena s moder- nimi kuhinjskimi aparati. Vred- nost predvidene opreme kuhinje in jedilnice se ceni na nad 12 milijonov dinarjev. Vsa gradnja pa bo veljala 112 milijonov di- narjev.

Zmogljivost kuhinje bo 1400 obrokov, a z nabavo dodatne opreme lahko tudi več. Jedilnica bo imela 436 sedežev. Mogoča bo tudi prizidava jedilnice proti severu.

Pred novo, sodobno urejeno restavracijo bo urejen tudi bife in vrt, zasajen z drevjem.

Menza bo vseljiva septembra 1961.«

zgradba v surovem stanju pokri- ta do konca avgusta t. l. Vrednost že izvršenih del je 15 milijonov dinarjev.

Do zime morajo biti dokončana dela notranja dela: dozidane mo- rajo biti vse predelne stene, vzi- dana vrata in okna, ki bodo mo- rala biti že zasteklena, oprav-

pridobil najmanj dva meseca na času.

Intenzivnejša gradnja je čisto onemogočena, ker je na trgu po- manjkanje železa in cementa. Z nabavo posode za vskladičenje rinfuznega cementa bo izvajalec laže dobival potreben cement, ki

Za tehnično pomoč med jugoslovanskimi podjetji

V edinem jugoslovanskem gospo- darskem dnevniku »Privredni pre- gled« (Beograd) je dne 27. 6. 1960 iz- šel na uvodnem mestu članek inž. Moca Sumbulovića o notranji tehnič- ni pomoči, iz katerega povzemamo nekaj zanimivih splošnih misli, ki veljajo za vsa naša industrijska pod- jetja:

»Ce upoštevamo, da bo v nasled- njem razdobju težišče vseh naših pri- zadevanj na kar najboljšem izkori- ščanju obstoječih kapacitet, na kar najhitrejšem in najpopolnejšem ak- tiviranju novih kapacitet in na iz- boljšanju investicijske uspešnosti, je jasno, da nam notranja tehnična po- moč kot ekonomska kategorija zelo koristno lahko pomaga k bolj na- predni proizvodnji na splošno, pose- bej pa še k uspešnejši izbiri obsto- ječih kapacitet, kakor tudi k upora- bi sodobne tehnike in tehnoloških postopkov.

V naši domovini je danes nešteto modernih industrijskih podjetij s so- bodno tehniko, vpeljanimi tehnolo- škimi postopki, napredno organizaci- jo, zelo dobro opremljenimi razvojnimi laboratoriji in odličnimi proiz- vodi, ki jih uspešno plasiramo na zu- nanjem trgu in ki ustrezajo našim domačim potrebam. Razen tega po- šiljamo svoje eksperte (strokovnjake) v premnoge nerazvite države, kjer zelo uspešno in nesobično prenašajo izkustva s področja uvajanja moder- nih dosežkov v industriji, rudarstvu in drugod. To pomeni, da imamo zelo solidne temelje v svojih kadrih in industrijskih podjetjih, ki lahko uspešno nudijo tehnično pomoč.

Temeljna načela notranje tehnične pomoči bi morala biti: razvijanje medsebojnih socialističnih odnosov, hkrati pa tudi zajamčenje stimulaci- je (spodbudnosti) podjetjem, ki nu- dijo pomoč. To pomeni, da bi mora- la podjetja, ki lahko nudijo tehnično pomoč, imeti to nalogo za svojo ob- veznost, po drugi strani pa naj bi bila neposredno zainteresirana na delu za

nadaljnje raziskovanje, izpopolnjeva- nje in dviganje industrijske proizvod- nje. Da bi zagotovili enakomeren in pravičen razvoj gospodarskih organi- zacij, bi morali notranjo tehnično po- moč nuditi podjetjem z zaostalo teh- nologijo in organizacijo dela, novim kapacitetam, ki še niso povsem raz- vite, in nerazvitim področjem.

Oblike tehnične pomoči so lahko zelo različne: od šolanja neke ka- tegorije delavcev, strokovnjakov v na- prednih podjetjih, pa do svetovanja, izmenjave izkušenj in pošiljanja ce- lih ekip iz naprednejših v zaostalejša podjetja zaradi uvajanja in prilago- jevanja tehnološkega postopka...

Vse te naloge odpirajo nešteto problemov s področja odnosov med dajalci in prejemniki notranje teh- nične pomoči, pri čemer pa je treba predvsem spoštovati socialistično mo- ralo. Pri tem je nadvse pomembno, da so v odločevanju o teh vprašanjih vključeni tudi neposredni proizvajal- ci.«

O ČUVARJIH RDEČEGA PETELINA

Tudi gasilci želimo v našem časo- pisu povedati dve, tri besede o na- šem delu. Naša četa obstaja v pod- jetju že od vsega začetka. Z rastjo novih objektov smo se večali tudi mi. Po ustanovitvi poklicne gasilske eno- te se je leta 1952 ustanovilo še pro- stovoljno gasilsko društvo, ki pa je razpadlo in so nam ostali zvesti le še nekateri člani. Letos smo se z njimi združili v »Gasilsko enoto Litostro- ja«.

Obe tvorita sedaj močno, enotno organizacijo.

Gasilci neprestano poglobljamo svo- je strokovno znanje. Obiskujemo strokovna predavanja, tečaje in se- minarje. V najkrajšem času pa na- meravamo prirediti tudi sanitetni te- čaj.

Bralce našega časopisa pozdravlja- mo in jih vabimo, da se vključijo v gasilsko organizacijo. Ivan Kos

Gasilska enota izvaja trodelni šolski napad

Učni uspehi v IKŠ

Tudi v naši industrijski šoli se je junija končalo šolsko leto 1959/60. Skupaj z učenci III. letnika, ki so opravili zaključne izpite že mesec dni prej, je obiskovalo pouk 205 učencev. Od teh je bilo 56 strugar-jev, 102 strojna ključavničarja, 21 li- varjev, 11 modelnih mizarjev in 15 električarjev.

Učni uspeh je bil takle:

I. letnik: izdelalo 70,6% učencev — povprečna ocena 3,07.

II. letnik: izdelalo 76,9% učencev — povprečna ocena 3,23.

III. letnik: izdelalo 85,2% učencev — povprečna ocena 3,06.

Uspeh celotne šole: izdelalo 77,6% učencev — povprečna ocena 3,12. Pov- prečni šolski obisk je bil 96,7%.

V primerjavi s prejšnjim šolskim letom se je uspeh izboljšal, čeprav po številkah ni tako visok kot v ob- vezni šoli ali v nekaterih drugih šo- lah. Ze več let je namreč povprečni uspeh učencev, ki se vpišejo na našo šolo, v zadnjem razredu obvezne šole nižji, kot pa ga dosežejo pri nas. Precej je tudi takih učencev, ki so tik pred vpisom na našo šolo opravi- ljali popravne izpite, nekaj pa se jih je vpisalo z dovršenimi sedmimi raz- redi obvezne šole. Razen tega se je šolalo v letošnjem šolskem letu 41 učencev iz drugih republik; ti so imeli vsaj v I. letniku težave z jeziki- kom. Ce upoštevamo te in še druge subjektivne težave, je uspeh ob za- ključku šolskega leta prav gotovo dober, saj šolanje pri nas ni lažje kot v obvezni šoli. Nasprotno: teoretični strokovni predmeti, pri katerih si je treba pridobiti n. pr. precej večje znanje iz matematike ali fizike ali pa se seznaniti s povsem novo snov- jo, n. pr. pri strokovnem risanju, strojeslovju itd. postavljajo pred učenca naše šole nove, večje zahte- ve. Primeri se tudi, da ima učenec, ki doseže lep uspeh pri teoretičnih predmetih, težave s prakso in obrat- no, kar vpliva na končni učni uspeh.

Litostrojan ima odprto srce

Pred nekaj dnevi je tragično preminil naš delavni tovariš Jože Perhaj. Njegova smrt je globoko presunila ves kolektiv in nas ponovno opozorila, da moramo po- svečati mnogo večjo skrb izva- janju higiensko - tehničnih predpi- sov. Ze takoj ob novici, da je to- variš Perhaj zaradi poškodb umrl, je naša sindikalna organizacija začela zbirati prispevke za dru- žino umrlega tovariša, čeprav društvo zavarovancev za primer smrti formalno še ni ustanovlje- no. Ta hitra in človekoljubna po- teza naše sindikalne organizacije dokazuje, da imamo v vodstvu sposobne ljudi, ki na dogodke v podjetju takoj in z uspehom re- agirajo.

Ob tej nesreči so (razen neka-

terih ozkosrčnežev) vsi Litostro- jčani dokazali, da jim utripa v pr- siah široko in dobro srce. Skupno smo nabrali 114.079 dinarjev. 60 tisoč dinarjev smo izročili Perha- jevi ženi, ostanek pa ji bo sindi- kalna organizacija na njeno željo izročila pozneje.

Skoraj vsak Litostrojan je pri- speval najmanj 20 dinarjev.

Ta uspela akcija dokazuje, da so pogoji za ustanovitev društva zavarovancev za primer smrti po- vsemo zreli, vendar pa je praksa pokazala, da se delavci prav lah- ko odpovedo 20 dinarjem (in ne 10, kakor je bilo sprva mišljeno); zato ne bi bilo napak, če bi ini- ciativni odbor društva ta predlog upošteval. Če bi vsak član kolekti- va ob smrti svojega tovariša prispeval 20 dinarjev, bi to vrglo nekaj manj kot 60.000 dinarjev, s čimer bi družina umrlega lahko pokrila vse pogrebne stroške.

SESTANEK SINDIKALNE PODRUŽNICE MODELNE MIZARNE

Dne 17. junija je imel kolektiv sindikalne podružnice modelne mizarne sestanek, na katerem so govorili o uvajanju nove tarifne politike v ekonomskim entotah in o novih načelih nagrajevanja na sploh. V zelo živahni razpravi so ugotovili, da je predlog novega tarifnega pravilnika pozitiven in stimulativen. Razpravljali so tudi o našem časopisu in bili mišlje- nja, da bo treba v njem sodelo- vati mnogo aktivneje kot doslej.

Stanko Mikič

S KISIKOM SMO OPREMILI HIMALAJCE

Pred odhodom naših himalajcev na Trisul so se člani odprave oglasili tudi v našem podjetju. Prosili so, če bi jih lahko oskrbeli z našim kvali- tetnim kisikom. Njihovi želji smo seveda ustregli in jim dali 7 jeklenk z osmimi kilogrami kisika. Videti je, da se je naš kisik obnesel in zado- voljivo služil našim alpinistom.

L'tostrojčan

Izrabi ugodnosti, ki ti jih nudi podjetje v predsezoni in posezoni v naših počitniških domovih.

Hrabro Premelc

Ugotavljali bomo pogoje dela

Industrija je skupek problemov, ki so psihološkega, fizikalnega in ke- mičnega značaja.

Sredi teh problemov je človek, ki zahteva zase določene odnose. Odnosi pa so lahko dobri ali slabi, kar je odvisno od okolja, v katerem človek živi ali dela.

Vse pogoje delovnega okolja je treba analizirati. Ugotoviti moramo nji- hove vplive, da lahko ustvarimo do- bre delovne odnose. Samo ugotavlja- nje škodljivih in neškodljivih vplivov na človeški organizem pa še ne re- šuje problema odnosov. V to mora poseči tudi vzgoja, ki pomaga spoz- navati in ukrepati.

Uporabljamo v glavnem dva sistema vzgoje, in sicer skupnega in in- dividualnega. Oba sistema imata skupno, da s spoznavanjem ugotav- ljata vire, z ukrepanjem pa zmanj- šujeta število nezgod, ki neposredno vplivajo na produktivnost.

Za analizo delovnega okolja upo- rabljamo vsa razpoložljiva sredstva, ki omogočajo objektivno presojo po- gojev, vplivajočih na delovno mesto. Analizo opravljamo direktno ali in- direktno. Za direktno analizo upo- rabljamo merila, ki so specifična za določen pogoj. Indirektno analizo pa napravimo s sklepnim računom zna- nih in merjenih podatkov. Meritev je časovno določena. Časovne meritve so osnova časovnemu diagramu. Upo- rabna je le tista meritev, ki je pov- prečje večjega števila meritev v istem času. Vsaka meritev je relati- ven odnos do predpisanih pogojev. Skupek vseh pa je izraz delovnega okolja. Meritve so osnova za preventiv- no ukrepanje na delovnem mestu.

V našem podjetju bomo izvedli za sedaj le nekaj osnovnih meritev, za kar imamo na razpolago tudi potreb- ne instrumente.

Te bodo:

1. določanje prahu v atmosferi,
2. gibanje zraka (prepih),
3. osvetlitev,
4. ropot,
5. koncentracija CO plina.

Vse te meritve bomo opravili na- črtno in postopno. Z dobljenimi re- zultati si bomo lahko koristno poma- gali pri nadaljnjem delu. Na njihovi osnovi bomo tudi pravilno usmerjali uporabo zaščitnih sredstev in name- ščenje zaščitnih naprav.

Izmerjenje pogojev dela je del ana- litične ocene delovnih mest, ki s si- stematičnim delom in periodičnimi meritvami ugotavlja težino dela ter

s tem usmerja pravilno obremenitev izpostavljenega organizma.

Razpredelnica omogoča ODS načrtno in koristno vlaganje sredstev za varnost zaposlenih oseb in s tem dvig produktivnosti. Vilko Krapež

POZDRAVLJAMO ŠTIPENDISTE IN PRAKTIKANTE

Ob koncu šolskega leta se je zapo- silo v našem podjetju 150 naših št- pendistov in praktikantov, ki so raz- mešeni po skoraj vseh oddelkih na- še tovarne.

V času letnih dopustov bodo po svojih močeh pomagali, da bo tekla proizvodnja in administracija v re- du. Vse v naši sredi iskreno pozdrav- ljamo in jim želimo mnogo uspehov pri delu. Praktikante pa še posebej vabimo, da se po končanem šolanju zaposle v našem podjetju.

Za poglobitev in razširitev znanja

Na 19. redni seji zbora proiz- vjalcev so skupno s člani ple- numa Občinskega sindikalnega sveta in s predsedniki sindikal- nih podružnic v mali kino dvo- rani Litostroja dne 8. julija 1960 obravnavali probleme izobraže- vanja in kadrovsko-socialnih služb.

Med razpravo so še posebej po- udarili, da je reševanje obravna- vanih problemov treba skrbno spremljati, hkrati s tem pa tudi smotno izkoriščanje finančnih sredstev. V tem procesu naj pre- ko izobraževalnih centrov v pod- jetjih sodelujejo občinska Delav- ska univerza in ostale ustanove za izobraževanje.

Občinska Delavska univerza naj v dogovoru z manjšimi pod- jetji prevzame tudi funkcijo ob-

Vprašanje B. B. iz oskrbovalnih obratov:

All se lahko odpove delavcu delov- no razmerje, če je bolan ali je na bolezenskem dopustu?

Odgovor:

V smislu čl. 330 Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list FLRJ, št. 53/57) delavcu ni mogoče odpovedati:

1. v času, ko je bolan, na bolezen- skem dopustu, okrevanju ali let- nem dopustu;
2. noseči ženi in materi z otrokom do 8 mesecev starosti;
3. v času, ko je na orožnih vajah ali pri vojakih, da dosluži vojaški rok do treh mesecev;
4. dokler traja mandat člana uprav- nega odbora ali delavskega sveta;
5. dokler mu traja mandat odborni- ka ali ljudskega poslanca v zboru proizvajalcev;
6. dokler je na strokovnem izpopol- njevanju ali specializaciji;
7. medtem ko je odstranjen z dela

ali ko teče proti njemu disciplin- ski postopek;

8. medtem ko dela na mladinski delo- vni akciji.

Predpis čl. 330 točka 1, da se de- lavcu ne more odpovedati v času, ko je bolan ali na bolezenskem do- pustu, je treba tolmačiti tako, da se mu ne more odpovedati le v prime- ru, če zaradi začasnih nezmožnosti za delo prejema denarno nadomestilo plače ob boleznin namesto osebnega dohodka po čl. 22 točka 1 Zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev (Uradni list FLRJ, št. 51/54).

Po predpisih ZDR in Zakona o zdravstvenem zavarovanju razume- mo pod pojmom, da je delavec bol- lan ali pa na bolezenskem dopustu, če je začasno nezmožen za delo in je to nezmožnost ugotovil pristojni zdravnik zdravstvene službe in če prejema nadomestilo plače ob boleznin namesto osebnega dohodka po ob- stoječih predpisih.

Po čl. 56 Zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev morajo namreč zavarovalci uveljav- ljati pravico do zdravstvenega var- stva pri zdravstvenih zavodih in zdravnikih javne zdravstvene službe na območju Zavoda za socialno za- varovanje, ki je pristojen po kraju delavčeve zaposlitve oziroma po nje- govem stalnem prebivališču. Samo v takem primeru se delavcu ne more odpovedati.

Ce pa delavec nima take odločitve pristojnega zdravnika, temveč samo potrdilo nepristojnega zdravnika, a tudi ne prejema nadomestila plače ob boleznin, se smatra, da ne izpol- njuje prednjega pogoja in mu pod- jetje lahko odpove delovno razmer- je.

Po čl. 317, odst. 2 ZDR ima odpoved vročena do 15. v mesecu učink od tega dne, odpoved vročena po 15. v mesecu pa od prvega naslednjega meseca.

Ce zbolil delavec med odpovednim rokom, ne vpliva to na odpoved, niti ne zaustavlja odpovednega roka; pod- jetje ima pravico, da po preteku od- povednega roka izstavi delavcu od- ločbo o prenehanju delovnega raz- merja oziroma razrešitvi dela.

V takem primeru pa ima delavec, ki je bolan, ne glede na to, da mu je prenehalo delovno razmerje z od- povedjo, pravico do nadomestila pla- če ob boleznin za ves čas, ko je še bol- lan (čl. 36, odst. 2 Zakona o zdrav- stvenem zavarovanju).

ALFRED TOMAŽIČ

Počitniški domovi na dobri poti

OTVORITEV NOVE PLANINSKE POSTOJANKE NA SORŠKI PLANINI — POTREBNA BO GRADNJA NOVE RESTAVRACIJE ★ DOMSKE ZMOGLJIVOSTI V FIESI BO POTREBNO POVEČATI — VEČ ŠPORTNIH NAPRAV ★ V MOŠČENIŠKI DRAGI BI RADI IMELI ČOLN ★ V SELCAH BO POTREBNO BOLJ POSKRIBETI ZA ZABAVO ★ SKUPNA UGOTOVITEV: HRANA ODLIČNA — POSTREŽBA SOLIDNA — POVSOD VEČ ŠPORTNIH POTREBŠČIN — ČIMPREJ BO POTREBNO V OKVIRU POČITNIŠKE SKUPNOSTI ORGANIZIRATI MENJAVO POČITNIŠKIH DOMOV Z DRUGIMI KOLEKTIVI

Pred nekaj dnevi je naša reporterska skupina obiskala vse litostrojke počitniške domove, kjer je intervjuvala nekatere člane našega kolektiva. Spraševali so jih o njihovem splošnem počutju, o hrani, postrežbi, prenočiščih, izletih, o pripombah glede uređ tve domov v prihodnjem letu in o njihovem mišljenju v zvezi z izmenjavo naših počitniških domov z drugimi.

SORŠKA PLANINA

Leon Legat: Na Sorico smo prišli trije, dva otroka in jaz, žena je ostala doma. Spimo v novi zgradbi. Moram se pohvaliti, da smo vsaj te dni s hrano izredno zadovoljni pa tudi z upraviteljem Jožetom Okornom se dobro razumemo. V času našega letovanja na planini bomo delali v glavnem izlete na bližnje vrhove, zvečer pa bo moj fant zaigral na harmoniko.

Francka Muzagerovič: Zares odlično se počutim na Sorici. S svojim 12-letnim sinom Petrom nameravam oblesti vse bližnje hribe in si ogledati nekdanje vojaške utrdbe. Hrane ne morem prehaliti. Glavni razlog, da sem se odločila za letovanje v tem domu, je svež in čist zrak in predvsem mir, ki ga v dolini tako zelo pogrešam. Vse to mi je tako všeč, da bom pršla v hribe ponovno.

Jože Čretnik: Zdaj sem na Sorici že drugič. Že prvič sem se odločil, da bom obiskal to lepo

planino šestokrat. Najbolj mi je tu všeč mir. Ko mi preteče teden dni na Sorici, odidem na oddih na morje. Hrana mi ugaja. Mislim, da bi bilo prav, če bi pričeli čimprej misliti na gradnjo nove restavracije, saj se bo s tem lahko precej povečala nočitvena zmogljivost doma.

Zalka Babič: V domu sva z mojim možem Jožetom. S hrano in postrežbo sva zadovoljna. Najprej bi bilo treba misliti na gradnjo restavracije, kar bi pozdravili tudi planinci, ki obiskujejo bližnje gore, zlasti pa bi je bilo vesel vsi tisti, ki so se odločili, da bodo prehodili planinsko transverzalo, ki teče tudi preko Možica.

Izredno nama ugaja oster in mrzel zrak na Sorici in ne bi bilo napak, če bi imeli prednost za letovanje vsi tisti tovariši, ki zbole na pljučih. Z novim domom na Sorici pa bodo prišli na svoje tudi smučarji, saj so vse naokrog idealna smučišča.

FIESA

Franc Pivk: Na morju sem z ženo Marijo, hčerka Marijo in Olgo in sinom Igorjem. Hrana je obilna in dobra. Če kdo želi dodatek, ga vljudne strežnice prinesajo, če je le še kaj v loncu. Razen kovanja se žogamo in igramo badminton, balinamo, zvečer pa gledamo televizijo. Zmogljivost tega doma bi bilo, zaradi ugodne lege, potrebno povečati. Škoda, da smo izgubili

dom, v katerem je sedaj »Tiskarina«. Mislim, da je bolje, da ne gradimo večjega doma, ampak inamo več manjših, čeprav je to dražje.

Dušan Turk: Letujem z ženo Danico in sinovoma Vojkom in Brankom. Hrana je zelo dobra. Postrežba solidna. V času našega dopusta često naprežem svojega »Fičota«, s katerim nameravam oditi z družino v Umag in Pulo, pozneje pa k izviru Soče in na Mangrt. Mali Vojko je povedal, da bi imeli otroci radi več igrar, oče pa je predlagal, da bi bolj utrdili balinišče. Dopustniki so letos ob kozarcu vina solidnejši kot lani. Fiesa naj se širi ne glede na to, da bomo gradili še drugje.

Drago Furdi: Z menoj sta na počitnicah žena Vera in sin Zlatko. Zadovoljni smo s tako dobro hrano, kot je letos. Všeč nam je, da so rjuhe čiste in oprema, čeprav stara, negovana. Čeprav imamo pet sandolinov, bi bilo potrebno kupiti še en večji družinski čoln. Prav bi bilo, da bi ta dom še razširjali, ker je voda v zalivu topla in v morju ni bodičastih jezev.

Jože Glavan: Preživljam dopust z ženo Marijo in hčerjo Vero. S hrano smo zadovoljni. Postrežba je odlična. Najprej bi bilo potrebno namestiti več igrar. Balinišče je premeško. Poleg kopanja hodimo na izlete v bližnje kraje. Ne bi bilo napak, če bi dobili člani kolektiva večji motorni čoln. Uredništvo pa naj pošilja v dom nekaj izvodov časopisa »Litostroj«.

MOŠČENIŠKA DRAGA

Karl Polajnar: Za Moščenice sva se z ženo Ottilijo odločila predvsem zato, ker je tu mir in se lahko v resnici odpočijeva. S hrano sva zadovoljna. Menim, da bi bilo prav, če bi menjali naše domove z drugimi. Za začetek morebiti najprej s prijateljskimi podjetji. Če bi hoteli razširiti dobo letovanja članov našega kolektiva, bi se morali preseliti bolj na jug, s čimer bi razširili dobo letovanja vsaj za 2 meseca.

Vekoslav Urbančič: Z ženo Mileno in sinom Tomažem smo prišli v Moščenice zaradi tega, ker smo mišljenja, da je tu ena najlepših plaž na severnem Jadranu. S hrano in postrežbo sem zadovoljen, le za čistočo prtov bi se moralo osebje malo bolj pobrigati. En sam čoln zadostuje, samo nekdo bi ga moral oskrbovati. V domu je premalo poskrbljeno za večerno razvedrilo in za deževne dni. Menjava počitniških domov med različnimi podjetji ima velike prednosti, zlasti, če bi imeli kolektivne dopuste.

Stane Marn: Z ženo Tončko sva s hrano in postrežbo zadovoljna. V Moščenicah se nas je zbrala skupina mladih Litostrojčanov in si vedno poiščemo zabavo. Še prijetneje pa bi bilo, če bi bile v domu kakšne športne priprave in več čolnov. Menjava počitniških domov z domovi drugih podjetij pozdravljam.

Ciril Venika: Najbolj mi je všeč v Moščenški dragi mir. Z ženo Marijo hrane in postrežbe kar prehaliti ne moreva. Sin Srečko in hči Cirila pa sploh ne pospravita vseh obrokov. Moščenice so skoraj okrevališče. V prostem času delamo izlete na bližnji grad. Prav bi bilo, če bi nabavili več čolnov. Za otroke, ki ne smejo biti ves dan na soncu, pa kakšno gugalnico, vrtiljak ali kaj podobnega.

SELCE

Anton Suva: Počitnice preživljam z ženo Ljudmilo, sinom Tončkom in hčerjo Milenko. S hrano smo zadovoljni in mislim, da je tudi sicer bolj urejeno kot lani. Za prihodnje leto bi morali postaviti za otroke kako športno

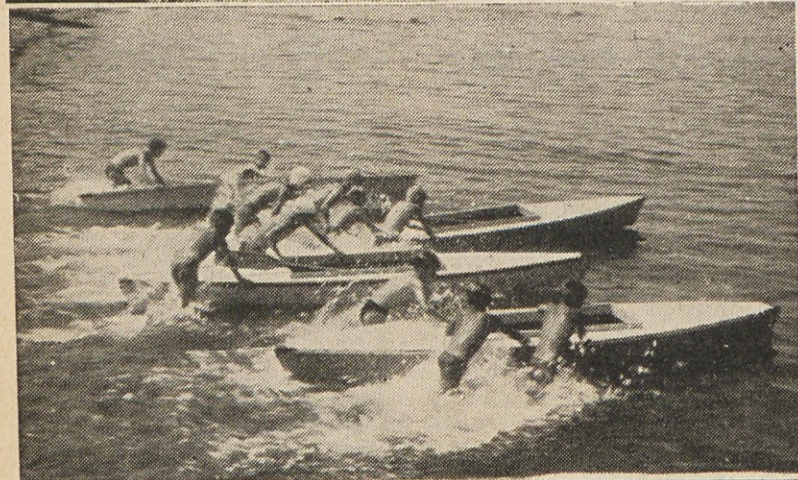
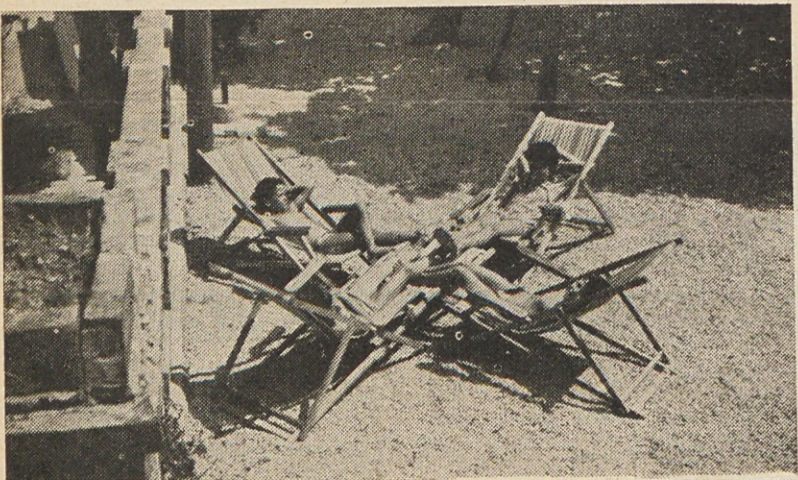
napravico, za starejše pa balinišče ali kegljišče. Premalo je šahovskih desk. Primerno bi bilo, če bi kupili tudi čoln. Poleg kopanja hodimo z našo družbo na krajše izlete, sicer pa s tov. Barličem, Žirovnikom in Kožuhom sedemo za šahovsko mizo in napečimo možgane. Selce so za letovanje zelo primerne, prav pa bi bilo, če bi naše domove zamenjali z domovi drugih podjetij.

Janez Barlič: je v Selcah z ženo Marijo in sinovoma Bojanom in Pavlom. Lahko rečem, da je letošnji upravnik precej boljši od lanskoletnega. To se pozna pri hrani, organizaciji postrežbe, pa tudi drugod. Lahko pa bi bilo še boljše, če bi bili ljudje bolj disciplinirani. Potrebno bi bilo, da v tem počitniškem domu uredimo kako športno igrišče, ki nam ne bi vzelo prevelikih denarnih sredstev. Ideja o zamenjavi počitniških domov z drugimi podjetji je povsem pozitivna in se bo v perspektivi pokazala kot nujnost. Med mojim dopustom bomo z avtomobilom »skočili« na Velebit in še kam drugam.

Matija Lemč: Lahko rečem, da je v tem domu letos boljše urejeno kot lani. Z ženo Katarino in otrokoma Jadranko in Milanom hodimo na daljše sprehode. Če bo lepo vreme, si bom šel ogledat hidrocentralo Vinodol. Pridružujem se mnenju skoraj vseh dopustnikov, da bi uredili za otroke in odrasle več športnih naprav.

Andrej Grom: Hrana in postrežba v redu. Če pa se kje zahtakne, so krivi gostje sami. S seboj imam kolo in bom v času dopusta vozil do Gorice skozi dolino reke Soče, čez Vrščic in od tam v Ljubljano. Rad plešem in zato ne zamudim nobene plesne priložnosti. V Selcah bi potrebovali čoln. Ideja o zamenjavi počitniških domov je pozitivna.

Jože Zolta: Z ženo Fani sva mnenja, da so prenočišča in hrana povsem v redu. Le to bi predlagala, da bi pri delitvi zajtrkov prišli starši z otroki v II. izmenjavo. Dopustniki so letos v pogledu pitja zmernejši. Če bomo zamenjali domove, bomo več zvedeli o sosednjih kolektivih.

VELKOMMEN TIL DANMARK

Mario P. ...
DOBRODOŠEL

S temi besedami te dočakajo v vsakem danskem domu ali ko se seznaniš na cesti ali v lokalu z novim predstavnikom te severne prijateljske dežele.

Ceprav Danska ni posebno bogata z naravnimi lepotami, saj je večji del ravna (najvišji vrh Ejer Bavnehøj ima 173 m), naredi na obiskovalca prijeten vtis. Po površini je nekaj večja od Svvice in ima le šestino površine od Jugoslavije. Kljub temu je ni lahko prepotovati. V svojem sestavu ima razen polotoka Jylland še 490 otokov, od katerih je samo 108 naseljenih. Od njih je največji Sjaelland, na katerem stoji glavno mesto Danske København (čez milijon prebivalcev) in otok Fyn z največjim mestom Odenseem, ki je tako veliko kot naša Ljubljana. Danska je gosteje naseljena kot Jugoslavija. Na kvadratni meter pridejo 103 prebivalci, medtem ko jih pride pri nas le 70. Seveda je gostota danskega prebivalstva najbolj občutna v okolici Københavna, kjer živi dobra četrtina vseh Dancev. Danska ima 4 milijone 400 tisoč ljudi. Danci so v glavnem živinorejci, poljedelci in ribiči. Poljedelstvo, zlasti pa danska živinoreja sta vzorno urejena.

Danski kralji so bili nekoč tudi vladarji Norveške, Švedske in celo Anglije. Danci so zelo ponosni na svoje zgodovinske tradicije in na svoje kralje. Izrazu takega nacionalnega ponosa sem bil priča tudi sam, ko sta sedanjí kralj Frederik IX. in kraljica Ingrid slavila v Københavnu srebrno poroko.

Danci so veliki domoljubi. Skoraj ne najdeš hiše, v kateri ne bi v dnevi sobi visela majhna danska zastava. Zastava ima sploh pri njih velik pomen. Izobešajo jo na drogu pred hišo celo tedaj, kadar slavijo domač praznik.

Danci so vedno živeli svobodno. Zato ne morejo pozabiti nemških okupatorjev iz zadnje vojne. Nemci so jim tudi kot turisti še danes nezaželjeni.

Danci imajo visoko stanovanjsko kulturo, njihovi domovi so zelo lepo in okusno opremljeni. Povsod, celo v cerkvah imajo centralno kurjavo. Ljubijo umetnost. Cesto visi v eni sami sobi po deset ali še več originalnih umetniških slik. Skoraj vsaka družina ima pianino, na katerega ti ob prvem obisku zelo radi zaigrajo nacionalno himno. Postrežljivost so in gostoljubni. Prižgana sveča na mizi je obvezna, čeprav gorjijo zraven še ostale luči, ki jih ni malo. Po velikosti stanovanj oziroma sob, posesti avtomobila ali televizorja lahko sklepaš, kdo je bogatejši. Reževec na Danskem ni. Se tako majhna vas ima banko oziroma hranilnico. Kolo imajo sicer še vedno. Uporabljajo ga kot nacionalno prevozno sredstvo, toda do njega nimajo nobenega pravega odnosa. Zato ga lahko najdeš ob cesti samotnega in nezaklenjenega. Tam res ni tatov koles, ker za kolo ni nobenega posebnega zanimanja. Tatov tudi sicer ne poznajo.

Zaradi svoje lege ima Danska čudovite ceste in ni čudno, če ima celo navadna vas svojo prodajalno avtomobilov. Zelo je razvita konfekcija, ki se zgleduje po svetovnih modnih hišah. Hrana je v glavnem sladka. Takšne solate, kot jo poznamo mi, Danci ne poznajo. Radi imajo sladke kumarice, ribe, meso s češpljami in jabolki in krvavice z rozinami, polite z marmelado in slanini borbni. Takih jedi je cela vrsta; še najbolj jih je sendvič, ki ga imenujejo »pomok« in je dolg tudi do pol metra, na njem pa so naložene vse »dobrote« tega sveta. V splošnem so Danci »sendvičarji« in sendvičev ob nobeni priložnosti ne manjka. Kruha v našem smislu skoraj ne jedo. Režejo ga s posebnim strojem na debelino do 5 milimetrov! Pijejo zelo veliko kave in piva, ki sta njihova narodna pijača. Po pivu je Danska znana po vsem svetu, saj samo piva znamke »Carlsberg« izvažajo letno 100 milijonov steklenic, dnevno pa jih proizvajajo milijoni! Pivovarj in na Danskem mnogo. Pivo izdelujejo iz žita. Zganje delajo iz krompirja in ga imenujejo »špritus«, kar tudi je! Vino uvažajo in se pri njih največkrat srečamo s španskim ali francoskim. Seveda je ta pijača draga, tako da pijancev na Danskem ni! Tudi v splošnem so zelo krotki ljudje. Kadiljo pa vsi, kar jih je — od otrok naprej. Da, ne smete se čuditi, če zagledate v tramvaju ali kavarni žensko s cigaro ali celo s pipo v ustih!

Se in še bi se dalo pisati o tej deželi, ki sem jo letos že drugič prepotoval z avtobusom vzdolž in počez, toda pojmo se na obisk k tvrdki Burmeister & Wain, kar bo za nas vsekakor najbolj zanimivo.

Burmeister & Wain je vsekakor najbolj znana danska tvrdka ne samo v tej deželi, temveč tudi po svetu. Na Danskem je že dovolj, če poveš kratico BW in vsak bo vedel, za katero firmo gre. To je hkrati ena izmed najstarejših tvrdk na Danskem: obstaja že od leta 1843. Večji del podjetja je v Københavnu: ladjedelnica, tovarna velikih dieselskih motorjev in livarna, v Frederikshavnu pa je tovarna manjših dieselskih motorjev, ki jih bomo po licenci izdelovali tudi mi. Firma zaposluje okrog 10.000 delavcev.

Leta 1958 sem obiskal ladjedelnico, letos pa vse ostale oddelke. Opisati B & W v teh nekaj vrsticah je nemogoče in upam, da bom imel za to priložnost drugič. Zlasti vplivajo na obiskovalca neštete zgradbe na otokih, izmed katerih je najbolj zanimiva livarna, ki ima zaradi svoje okrogle oblike podobo cirkuškega šotora; v njej so veliki obdelovalni stroji. Poseben vtis naredi tudi tehnika izdelave njihovih produktov, zlasti pa sami izdelki te firme.

Zaščitni znak B & W

Precej pozornosti posvečajo v tovarni skrbi za človeka. Delavci B & W imajo po tri tedne dopusta, ki ga plačajo 6,5% več kot normalno delo. V tovarni delajo 45 ur tedensko. Borijo pa se, da bi znižali delovni čas celo na 43 ur tedensko. Na delovnih mestih ni čutili pritiska na podrejenost. Na določeno število ljudi imajo po delavnicah tako imenovanega »človeka za kontakt« (kontaktmanden), ki opravlja prostovoljno to funkcijo dve leti; lahko pa se mu ta doba podaljša tudi na 10 in še več let. Navadno je to starejši delavec, predelavec ali mojster. Zanimivo je, da se za vse probleme, ki jih ima delavec, hkrati pa pazi na izvajanje higiensko-tehničnih predpisov in uporabo zaščitnih sredstev. Tesno je povezan z »varnostnim komitejem« (Sikkerhedskomiteén), od katerega dobva vsa navodila. Varnostni komitej, ki ima svoj plačani kader, analizira vse napake po oddelkih in izdaja posebne brošure in lepake o varnosti pri delu. Zanimivo je, da ambulante, kakor jo poznamo mi, oni ne poznajo. Tako imajo n. pr. v ladjedelnici, ki ima okrog 4000 ljudi, samo dva majhna prostora, kjer pride zdravnik s setro samo od 9. do 11. ure dopoldne. V ostalem času opravljata ambulantna opravila samo dva bolničarja, ki odpošiljata težje ponesrečence z rešilnim avtomobilom v mestno bolnišnico. Seveda se previjanje v B & W opravlja na najodobnejši način. Röntgeni nimajo. Posebno skrb pa posvečajo zaščitnim sredstvom — od čevljev do očal in čelade. Za popravila, zamenjavo delov

in razkuževanja teh sredstev imajo posebne delavnice.

Jedilnice imajo zelo velike, tako da lahko sprejmejo vse delavce hkrati. Če nimajo malice s seboj, jo dobe pri mizi, kamor jo pripeljejo natakarnice z vozički. Hrana je zelo poceni, ker upravi kantine, ki dela samostojno, ni prva skrb dobiček. Kava je trikrat cenejša kot zunaj itd.

Kakor povsod po drugih tovarnah, ki sem jih prav tako obiskal, so tudi tu značilne centralne garderobe in kopalnice, ki so najodobneje urejene. Imajo prhe, savne in parne kopeli. Na razpolago so celo električni brivski aparati in brivec. V tovarni imajo tudi trgovino, v kateri sta obutev in obleka precej cenejša kot v mestnih trgovinah. Tovarna da delovne obleke brezplačno samo za najbolj umazana dela, vtem ko za zaščitne čevlje samo prispeva del cene. Čevlje, kakor tudi zaščitno delovno obleko, če jo hoče delavec imeti, odplačujejo na zelo majhne obroke. Tudi pri ostalih dajatvah, ki jih imajo delavci, jih firma B & W denarno podpira. Imajo tudi svoj dom za razvedrilo, slikarski klub in lepa športna igrišča. Firma B & W se dobro zaveda, da se velika skrb za delavca dobro rentira in da je to hkrati zanjo najboljša propaganda. To pričajo tudi številne fotografije delavcev, ki so pri podjetju delali neprekinjeno 25 let in več; te fotografije so razobešene po hodnikih uprave.

Se skok v Frederikshavn, kjer sem se pogovoril z našimi tovariši, ki so se tedaj mudili tam. V tovarni Alpha diesel motorjev so tedaj bili Franc Poteko, Vlado Jankovič in Tone Miklavčič. Po prisrčnem srečanju so mi takole pripovedovali o svojih vtisih:

»V Frederikshavn so nas sprejeli izredno prijazno in smo takoj navezali prijateljske stike z vodilnim osebjem tovarne, ki nam gre v vsakem pogledu zelo na roko. Vabijo nas v svoje prijetne domove, saj smo zanje vsekakor redki gostje. Kažejo izredno zanimanje za Jugoslavijo, žal pa ugotavljamo, da je na Danskem slaba turistična propaganda za našo deželo; delati jo moramo kar po privatni liniji.

Pred nami nimajo nobenih strokovnih skrivnosti. Pri njih se mimogrede mnogo naučiš. Tovarna postuje izredno ekonomično na temelju preproste, a zelo uspešne organizacije, kar potrjuje njihova visoka produktivnost. Letno izdelajo za 55.000 KS ladijskih motorjev od 100 do 1050 KS. Seveda ima pri teh uspehih največ zaslug odlično izurjen produktivni kader, ki je vsestransko discipliniran. Povprečna doba zaposlitve enega delavca na istem delovnem mestu je 15 do 25 let. Fluktuacije ne poznajo.

Večina kadra je izšla iz njihove tovarniške vajeniške šole, katere pouk traja štiri leta. Vse šolanje ima izrazit poudarek na praktičnem delu, vtem ko jim teorijo nudi mestna šola. Če primerjamo naše absolvente vajeniških šol z njihovimi, ugotovimo precejšnjo razliko. Njihov absolvent četrtega letnika je vsestransko izurjen in zanesljiv proizvođač delavcev, saj gre, še preden prestopi prag vajeniške šole, skozi posebni trimesečni »filter«.

Generalna ocena poslovanja je edina skrb vseh. Delajo samo za proizvodnjo in njen čim večji uspeh. Medsebojni odnosi so zelo dobri.

Delajo po akordih, ki so zelo točni. Delo za doseganje akorda se odvija enakomerno in z določenim tempom. Delajo v treh izmenah. Med delom imajo malice, ki traja pol ure na izmeno in ni plačana. Glavno breme proizvodnje sloni na pogonskem vodstvenem kadru, ki pa je proti pričakovanju zelo mlad in izhaja največ iz vrst delavstva. Delavci so pri njih izredno inteligentni in nikoli ne zanemarjajo svojega osebnega razvoja. Znanje si pridobivajo na večernih šolah. Zato nas ne preseneča, da je n. pr. šef proizvodnje v tej tovarni bivši strugar z dvoletno šolo za parne stroje. Je zelo ekspeditiven in uspešno vodi proizvodnjo že osem let. Svoj sedanji položaj je zasedel v tridesetem letu starosti.

Zanimivo je tudi, da izhaja mnogo iniciativ za izboljšanje proizvodnega procesa iz vrst mojstrov in delavcev, ki si s tem sami olajšujejo delo.

Seveda so v skladu z odgovornostjo urejeni tudi prejemki in bi lahko v ilustracijo navedli, da se vrh plač delavcev začne s plačo podmojstra v proizvodnji. Tako ima n. pr. pomožni delavec okrog 800 kron na mesec, starejši strugar ali monter 1400 Kr, podmojster 1500 Kr, mojster 2000 Kr itd. Stiričlanska družina pa porabi na mesec za hrano in stanovanje približno 400 Kr. Ostali denar gre za odplačevanje morebitnih kreditov.

Ce med drugim analiziramo vzroke njihovih proizvodnih uspehov, ne moremo mimo izredne kompetence vodstvenega kadra, ki zelo ekspeditivno opravlja svojo pravo funkcijo. Tako sega n. pr. kompetenca mojstra v nekaterih primerih celo v delokrog našega tehničnega direktorja. Direktive vodstva so zelo jasne in uspešne, to pa se odraža v ekonomskem stanju podjetja.

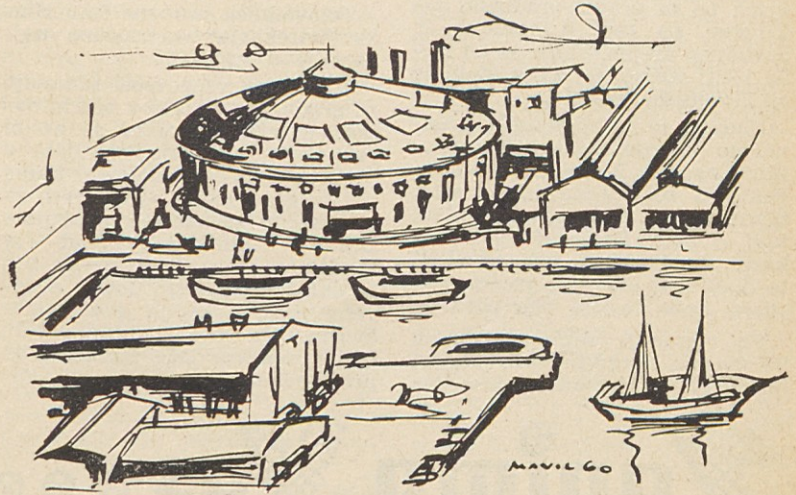
Od naših litostrojskih »vikingov« sem z avtostopom »vandral« po »deželi danski«. Ko sem se ponovno znesel v Københavnu, me je zanimalo,

kam zahajajo delavci v večerne tečaje.

Na Danskem se delavci zbirajo v mestnih delavskih domovih, ki so razdeljeni po strokah. Tam so njihovi strokovni sestanki. S sekretarjem danskih kovinarjev Erikom Andersenom sem bil na raznih takih sestankih. Zanimiva je živahna diskusija, tako sviloslavilni delavcev, kakor mladih. Vse hočejo vedeti, za vse se zanimajo. Pred začetkom sestanka in po njem pa vsi zapojejo kako pesem iz »knjige delavskih pesmi«, ki jih imajo kar 328. Ta knjiga je doživela 13 izdaj in je tiskana v 190.000 izvodih. Delavci radi hodijo tudi v domove kulture po mestnih četrtih. Vsaka partija, v kateri je delavec včlanjen, ima svoj dan.

Ta razdvojenost po partijah je bila najbolj očitna na dan 1. maja. Medtem ko so tako imenovani »ruski komunisti« hodili z zastavami po ulicah Københavna (teh je bilo kakih 30), so imeli n. pr. socialdemokrati velik miting v enem največjih parkov mesta, kjer so govorili najvišji predstavniki, kakor tudi sam predsednik danske vlade Viggo Kampman in predsednik Gane Tambo. Drugje pa so imeli miting »socialistični komunisti«. To partijo je osnoval Axel Carsen, bivši sekretar komunistične partije Danske. Ta njegova partija je veliko močnejša od »ruske«. Larsena imenujejo »titolista«, ker je zelo naklonjen Jugoslaviji. Prvi maj v Københavnu mi bo vedno ostal v spominu, saj sem se takrat prvič srečal in govoril s šefom danske države glede povezave danskega mesta Kerteminde in našega Pirana. Se vedno ga imam pred očmi, ko je za govorniškimi odrom potrpežljivo čakal, da pride na vrsto. Sedel je kar na stopnicah brez preproge in kadil svojo nepogrešljivo cigaro. Predsednik Kampman je zelo preprost in simpatičen mož. Prav tako njegova družina. V času H. C. Hansena, ki je pred leti umrl, je sedanjí predsednik obiskal tudi naše podjetje; tedaj je bil finančni minister.

SLIKA V NASLOVU PRIKAZUJE PISCA Z ŽUPANOM MESTA KERTEMINDE PO POTRĐITVI MEDMESTNEGA PRIJATELJSTVA Z OBČINO PIRAN

Livarna firme Burmeister & Wain

Šport

Strelci pristopili k športnemu društvu

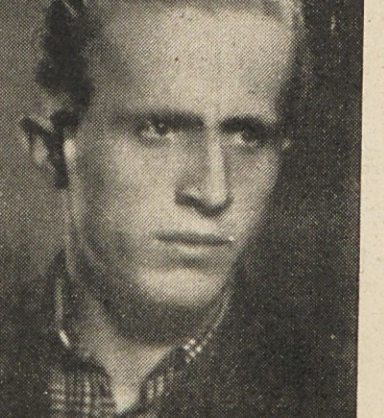
Pristop strelske družine k našemu športnemu društvu je že rodil prve rezultate. Strelci smo dobili ustrezno in urejeno strelišče z vsemi potrebščinami. Hkrati s tem pa je povsem jasno opaziti, da so se s to združitvijo začeli krepiti med nami športni duh, medsebojna povezanost in zdravi odnosi.

V zbirnem tekmovalju strelcev našega podjetja nam je uspelo sestaviti pet ekip, ki so dosegle tolikšno število krogov, da so se lahko uvrstile v polfinale. V finale sta se plasirali 2 ekipi iz prve in tretje tekmovalne enote.

Prvoplasirano društvo so »metalurški«, ki so v tekmovalju premagali strelce pločevinarne s rezultatom 842 : 770.

Med posamezniki se je povzpel na prvo mesto M. Kumpolšek, ki je od 200 možnih dosegel 173 krogov. Po številu krogov mu sledita brata Meserko.

Franjo Kričaj

Tovariši Ivan Ambrožič je predsednik strelske družine že od leta 1957 in še danes uspešno opravlja svojo dolžnost. Ambrožič je eden najaktivnejših strelcev in mu želimo, da bi ostal tak tudi v bodoče!

JUDO TUDI PRI NAS

Ze v začetku tega leta je bila pri nas ustanovljena JUDO sekcija, ki se je priključila športnemu društvu. Za ta šport, ki razvija pri človeku mirnost, razsodnost, sigurnost in ekonomičnost gibov, vladajo med našo mladino veliko zanimanje. Organiza-

torji te športne panoge menijo, da bodo z aktivizacijo sekcije vključili v športne vrste še ves preostali del neaktivne mladine. Judoisti bi za svoj trening potrebovali le večjo blazino, vse ostale potrebne rekvizite pa bi kupili s svojimi sredstvi.

ŠAH

V okrajnem šahovskem prvenstvu je sindikalni šahovski klub Litostroj v prvem kolu premagal šahovski klub

Pirniče z rezultatom 6 : 2. V izločilnem srečanju se bo ekipa Litostroja srečala s šahovskim klubom Vrhnike. Za nedavno razpisano medobratno šahovsko tekmovalje sredi junija se je prijavilo pet ekip, od katerih je imela vsaka po 4 igralce. Zmagovalna ekipa je bila EE metalurških obratov. Drugo mesto je zasedla ekipa EE Hidravličnih strojev, tretje ekipa IKS, četrto ekipa EE Oskrbovalni obrati in peto mesto ekipa Splošnega in tehničnega sektorja, ki pa igraja ni vzela dovolj resno.

Dne 21. VI. je šestčlanska ekipa Litostroja igrala na Športnem dnevu, ki ga je priredila Tovarna dekorativnih tkanin. Zmagali smo nad Unitasom z rezultatom 6 : 0 in nad TDT z rezultatom 4 : 2. Vsak član zmagovalne ekipe je prejel od prireditelja lepo praktično darilo.

Dne 15. t. m. smo v počastitev »Dneva mladosti« odigrali šahovski brzturnir, ki ga je razpisala Komisija za razvedrilo in športne igre občine Šiška. Igrali smo v Samskem domu. Turnirja se je udeležilo sedem ekip, od katerih je imela vsaka štiri igralce.

Prvo mesto je zasedla ekipa Litostroja z 19 točkami od 24 možnih. Drugo mesto je zasedla ekipa Tovarne dekorativnih tkanin z enakim številom točk, samo s slabšim rezultatom na prvi plošči. Tretje mesto je zasedla ekipa Industrijske šole Litostroj, četrto ekipa šole »Hinko Smrekar«, peto ekipa tovarne Zvezda, šesto ekipa podjetja Kovinar in sedmo ekipa podjetja Torbica.

V počastitev »Dneva mladosti« je bil 17. t. m. v Samskem domu Litostroja brzturnir posameznikov za prvenstvo Litostroja. Turnirja se je udeležilo 11 igralcev.

Prvo mesto je zasedel naš znani šahist Vlado Ivačič, drugo Jože Kačič, štvrti našega glasila ob tej zmagi potretje Mušič itd.

Tovarišu Vladu Ivačiču je uredniklonilo fotografijo udeležencev letošnjega državnega šahovskega prvenstva v Ljubljani z njihovimi avtogrami.
Anton Suwa

Razgledi po terenu

Faze izgradnje na našem terenu

Stanovanjska izgradnja na terenu stanovanjske skupnosti »Litostroj« je vse bolj intenzivna, saj bo v novi petletki zgrajeno skupaj 630 stanovanjskih enot. Ta izgradnja zahteva primerna sredstva za komunalne naprave, predvsem pa bo treba preurediti kanalizacijo in jo povezati z zbirnim kanalom Bežigrad-Dravljje, ki bo potekal skozi naselje Litostroj, nadalje pa upoštevati tudi spremembe urbanističnega načrta v letu 1958 in zazidave po njem. Tudi preureitev glavnega vodovodnega omrežja je nujno potrebna. Z izgradnjo stanovanjskih blokov XV in XVII ter otroškega vrta bo ta predel gradbeno zaključen, pa tudi komunalno in parkovno urejen, nakar se bo treba lotiti izgradnje malih stolpnih ob Gorenjski proggi.

Nadalje je v tej petletki predvideno rušenje barak v Korotanskem naselju in pozidava stanovanjskih blokov na tem mestu. Stanovanjski bloki so predvideni tudi vzdolž Džakovičeve ceste, kajti stanovanjski hiši Štrukelj in Špelič, ki ležita do sredine cestišča, bodo do leta 1962 porušili.

Po izgradnji zbirnega kanala bo mogoče zgraditi stanovanjska bloka IV in V stanovanjske za-

druge »Litostroj« stev. VI ter stolpnice vzdolž Celovške ceste, ki so predvidene v naslednji petletki.

Že v letu 1961 bo dokončana obratna menza »Litostroj« z dvoranom za 400 sedežev in kuhinjo s 1000 obroki. Telovadnica industrijske šole »Litostroj« bo prav tako gotova v letu 1961.

Otroški vrtec za 100 otrok s kuhinjo in ostalimi pritliklinami bo ogrevan s centralno kurjavo po cevovodu iz osnovne šole »Hinka Smrekarja«. Vseljen bo septembra 1961.

Otroško in šolsko igrišče morata biti gotova do leta 1963.

Telovadnica osnovne šole Hinka Smrekarja bo končana najkasneje v letu 1962.

Močno se vsepovsod zanimajo za gradnjo kopaljšča v bližini našega naselja, zlasti če se ne bi prej lotili izgradnje kopaljšča v predelu športnih naprav kluba »Ljubljana« (bivši »Hermes«), za to lokacijo se namreč potegujeta ObLO Ljubljana-Bežigrad in Ljubljana-Šiška, Litostroj pa naj bi dal na razpologo dovolj ogrevane vode. Lokacija je zelo primerna, ker povezuje dve občini, ki bi vsekakor lažje realizirali ta prepotrebni objekt.

Nujno je asfaltiranje Obirske ulice in ureditev parka vzdolž nje. Z izgradnjo malih stolpnih ob Gorenjski proggi bo treba asfaltirati tudi Goriško ulico. Po dokončanju komunalnih in parkovnih naprav v centru naselja bo vsekakor treba asfaltirati tudi poti. V petletki je treba predvideti tudi rekonstrukcijo Celovške ceste od odseka Na jami pa vsaj do Šišenske ulice.

Trgovski in servisni center »C« ob Celovski cesti je spriče tolikšne izgradnje stanovanj že nujno potreben. Vsi trgovski lokali v tem vredelu so premahni, niti ne ustrezajo sanitarnim predpisom.

Danijel Čuk

Na cesti nisi sam

Vedno hitrejši gospodarski razvoj ima za posledico povečanje motorizacije in s tem tudi naraščanje cestnega prometa. Če za primer pogledamo današnji promet po Celovski cesti in ga primerjamo s prometom pred nekaj leti, pridemo do zaključka, da sedanja Celovška cesta, posebno na odseku od Keršiča do mestnih blokov ni več primerna za nomen in varen promet. Saj je bilo prav tam v preteklem letu 90% od vseh prometnih nesreč na območju občine.

Ta ugotovitev je razvidna tudi iz poročila Sveta za splošne in notranje zadeve občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Šiška, o katerem so razpravljali odborniki na svojem zadnjem zasedanju.

Posebna komisija je prejela nalogo, da ukrene vse potrebno, da se čim bolj uredi varen promet po cestah in s tem zmanjša število prometnih nesreč, da proučuje problematiko v zvezi s prometno ureditvijo področja občine, zavaruje nevarna mesta, predlaga namestitve novih prometnih znakov, predlaga uvedbo enosmernih cest in organizira predavanja po šolah o prometni vzgoji mladine in po podjetjih in ustanovah prikazuje poučne filme.

Ta komisija je tudi predlagala Svetu ureditev kolesarske steze na Celovski cesti, omejitev nenačrtnega razkopavanja cest in odstranitve neopredeljenih ovink na križišču Medvedove ulice in ulice Milana Majcna.

Iz tega poročila je tudi razvidno, da je bilo v času od 23. I. 1959 do danes izvršenih 356 kaznivih dejanj, ki so bila javljena pristojnemu tožil-

KMALU SE BO TUDI TU DVIGNIL STANOVANJSKI BLOK

CENTER ZA SOCIALNO SLUŽBO

Svet za varstvo družine občine Šiška je pred nedavnim razpravljal o potrebi ustanovitve centra za socialno službo. Upravni organ in Svet za varstvo družine sta namreč občutila potrebo po širšem reševanju socialnih problemov, intenzivnem preventivnem delu in sanaciji družin, kar bi lahko najuspešneje opravljal center za socialno službo. Delo tega centra bi bilo v glavnem strokovno in ga različne administrativne vezi ne bi preveč ovirale.

Prijetne počitnice za pionirje

Ze vrsto let prireja občinski odbor DPM otroške kolonije za predšolske in šoloobvezne otroke na Pagu, v Poreču in na Srednji Dobravi pri Bledu. V letnih počitnicah se tako zvrste v treh izmenah vsi otroci, ki so se prijavili članu komisije za kolonije pri terenskem odboru DPM. Za tako obsežno akcijo je treba mnogo priprav in še več požrtvovalnega dela ljudi, katerim je ljubezen do otrok glavna skrb, zadovoljstvo otrok pa edino plačilo za vložen trud. Zadnje dni meseca aprila je bil prvi sestanek na občinskem odboru DPM, kjer so se funkcionarji dogovorili o bodočem delu, razdelili obrazce za prijave in vprašalne liste. Od takrat je delo steklo, a ne povsem gladko, saj so tudi tu težave, kot povsod drugje.

Društvo se je pri letošnji organizaciji kolonij zavedalo pomena dobre in pravilne izbire oseb za vodstvo in delo v kolonijah. Tako so sprejemaja-

li za vodiče kolonij vse, ki so se že v preteklih letih izkazali kot skrbni vodiči in katerim ni vseeno, kje so otroci in kaj delajo. Menda bo najmlajši vodič tovarišica Ludvika, ki ji je komaj 17 pomladi. Sla je na Pag s prvo izmeno malih cicibanov, s katerimi ima veliko veselje. Taki, kot je ona, bodo vsi vodiči, saj so jih izbrali med prijavitelji, ki so starejši kot 20 let in ki imajo priporočila družbenih organizacij. V vsaki izmeni je razen pedagoga tudi medicinska sestra in ostalo pomoženo osebje.

Starši navadno prav radi pošiljajo otroke v kolonije, saj vedo, kako so malčki srečni, ko se zabavajo na soncu, na morju in v skupni igri. Pa tudi starši sami se v tistem času spočijejo, ko jim ni treba vedno pospravljati za malimi razposajenci.

Na terenu Litostroj se je prijavilo 110 otrok, in sicer v prvo izmeno 48, v drugo 41, v tretjo 21 otrok. Na terenu Serčerjevo pa imajo kar 143 prijaviteljev (po izmenah: 42, 64 in 37). Za drugo izmeno je bilo največ prijav, a od krajev je najbolj cenjen Poreč. Letovanje traja 21 dni.

Tritidesen preskrba s prevozom stane 7.000 dinarjev. Te cene pa ne plačajo vsi starši. Delež staršev je odvisen od števila otrok v družini, od skupnih prejemkov družine in zdravstvenega stanja prijavitelnega otroka.

Za tiste, za katere je zdravstvena komisija ugotovila okrevanje, plačajo delno stroške OZSZ, za druge prispeva občina in ostale družbene organizacije. Tudi naša sindikalna podružnica je pokazala razumevanje in je nakazala 20.000 dinarjev terenskega odboru DPM terena Litostroj.

Pričakujemo, da nam bodo o svojih doživetjih v kolonijah pisali pionirji sami in nas tako seznanili s svojimi vtisi. Vsem pa želimo, da bi prijetno preživeli te počitnice in se zagoreli in zdravi vrnili na svoje domove.

Miro Stalowsky

Občina - volivcem

1. in 2. volilna enota. Za ureditev cestišč na periferiji so letos v proračunu predvidena večja finančna sredstva.

17., 18. in 19. volilna enota. V letošnjem letu bodo urejena trolejbusna postajališča pred tržnico in občinsko palačo, ob Tugomirjevi ulici in Džakovičevi cesti. Se v tem letu bo podjetje Ljubljana-transport nabavilo večje število vozov tipa »Montrak«, s čimer bo rešen promet v času konic v jutranjem in popoldanskem času.

Okolice blokov postopoma urejujejo. V letošnjem letu bo dokončana zelenica v Rozeti 1, pri ilirijanskih in deloma mestnih blokih.

21., 22., 23., in 24. volilna enota. Ceste in nekatere ulice v občini bomo letos deloma rekonstruirali oziroma temeljito popravili. V prihodnjem letu pa bomo opravili protiprašno škropljenje nekaterih ulic in cest, na katerih ni večjega prometa.

Celovške ceste delavci ne razkopavajo brez potrebe. Največkrat so jo delavci razkopali zaradi kanalizacijskih in PTT del. Vsa prekopavanja so bila nujna in izvedena po načrtih. Telefonska govornica na Džakovičevi cesti bo postavljena še letos.

Gradbeni provizorij »Megrada« ob Celovski cesti je odstranjen, treba bo pa še odstraniti stanovanjsko barako.

Dovozno cesto k stanovanjskemu bloku Litostroj št. 12 bomo uredili. Križišče Obirske in Celovške ulice bomo uredili. Obirska cesta pa bo nasuta in delno izvaljana.

Šišenska »teritorialna« vojska

Od 13. do 24. junija je Odsek za narodno obrambo občine Šiška organiziral v Vikerčah pri Ljubljani taborjenje, ki se ga je udeležil tudi član našega uredniškega odbora Marjan Stancar in nam poslal o tem reportažo.

V ponedeljek, 13. VII., se je iz Šiške proti Vikerčam pomikala kolona 180 mladincev — obveznikov predvojaške vzgoje. Mladi fantje, oprtani s težkimi nahrbtniki, so odhajali na dvanajstdnevno taborjenje, ki ga je organiziral Odsek za narodno obrambo občine Šiška.

Ze prvi dan smo v Vikerčah pričeli z vojaškim življenjem. Predavatelji

so nas razporedili v oddeljenja, ki so iz svojih vrst izbrala komandirja. Uvedli smo tudi stalno straženje tabora.

Litostrojčani, ki nas je bilo 27, smo se zbrali v 3. vodu, ki je bil sestav-

NOVI PREHODI ZA PEŠE

V zvezi z varnostjo prometa je Svet za splošne zadeve in notranjo upravo sprejel sklep, da se zarišejo prehodi preko Celovške ceste med Džakoviško in Sojerjevo ulico, Tugomirjevo in Džakovičevo, pri Kečetovi ulici, pred postajo Ljudske milice, pri gasilski cesti in pri Ruski ulici.

Litostrojčan

S tem, ko boš prispeval v sklad Društva zavarovalcev za pr mer smrti majhno vsoto, bo dobila družina umrlega prepotrebna denarna sredstva za pogreb.

Zanima Vas

SMRT

Dne 24. junija je tragično preminil 32-letni Jože PERHAJ. Tovariš Perhaj je bil zaposlen v našem podjetju 10 let kot skoblar. Pokopan je bil 27. junija. Na njegovi poslednji poti se je od njega poslovila množica Litostrojčanov.

JOŽE PERHAJ

ZAHVALA

Ob nenadni bridki izgubi svojega moža Jožeta Perhaja se najtopleje zahvaljujem tovarišem Karlu Erzenu, Vladu Belaku in Antonu Medvedu za njihovo pripravljenost, darovati kri za rešitev pokojnika, ter Ivanu Zgoncu za njegovo reševanje ob nezgodi. Iskreno se nadalje zahvaljujem vsem delovnim tovarišem pokojnika, vsemu delovnemu kolektivu »Litostroj«, zastopnikom uprave podjetja, organov samoupravljanja in družbenih organizacij, ki so pospremili pokojnika na zadnji poti. Posebej se zahvaljujem godbi in pevcem »Litostroj«, kakor tudi vsem darovalcem vencev, gospodinu Francu Vogelniku in vsem drugim, ki so s svojo besedo lajšali mojo bol. Globoko me je presunila zbiralna akcija, ki jo je izvedla sindikalna organizacija v pomoč družini, za kar se prav tako najtopleje zahvaljujem. Enako se zahvaljujem hišnemu svetu Samskega doma, ki mi je ob nesreči stal ob strani. Moja zahvala velja še vsem neštetim drugim prijateljem in znancem pokojnika, ki so me podprli in me tolažili.

Mira Perhaj

ROJSTVA

Dne 3. junija je rodila Ana ARSIC iz IKS — dečka. Cestitamo!

POROKE

Dne 18. junija se je poročil Radisan PETROVIČ iz livarne sive litine, dne 25. junija pa Janko BONKELHAR iz konstrukcije.

Obema iskreno čestitam!

ODŠLI

Miroslav Petek, Stjepan Gercučir, Franjo Novak, Jožica Serjun, Rudolf Zajc, Sukrija Suhonjič, Silvester Golf, Milena Kamernik, Valent Novak, Franciška Pekelj, Bajro Čaič, Serif Talič, Zeno Horasin, Janez Mišmaš, Albin Papež, Janez Papež, Franc Meglen, Ivan Zdravec, Ivan Oseli, Mehmed Kitanič, Franjo Rešetar, Dragotin Bednjak, Janez Baranija, Franc Ceglar, Ivan Sabolčec, Josip Sabolčec, Josip Skvorc, Maks Tišler, Arif Babič, Salko Alcajič, Jože Tomazič, Munin Dantovič, Mira Kemperle, Franc Resnik, Hoze Čaič.

PRIŠLI

Anica Brodaric, Jurij Muhič, Zdravka Berce, Tone Barlič, Silva Predovnik, Vida Selškar, Dana Berčič, Marjan Urh, Greta Komotar, inž. Vladimír Drušan, Bruno Senc, Alojz Redek, Irena Vrhovc, Kristina Gašper, Selina Sabič, Bogdan Ivič, Alojz Turnšek, Viktor Grebenšek, Rudolf Smole, Branko Ratkovič, Aleksander Hariš, Zvonimir Cilič, Florjan Krizman, Martini Horvat, Nikola Podrebarac, Anton Sopotnik, Janez Kralj, Janez Kogovšek, Jože Fir, Janez Petrič, Franc Volek, Dane Jugovic, Roman Stokelj, Ciril Korošec, Andrej Nahtigal, Rafael Breznik, Stane Salunič, Friderik Stuček, Jože Drobečnik, Stefan Hrcu, Gojko Mušič, Jože Kovaš, Alojz Možina, Tine Dermota, Anton Potočnik, Ivan Gruden, Roman Pirc, Božidar Najdek, Pavel Kolar, Ignac Grum, Bogo Princ, Nikolaj Pivk, Edi Keržišnik, Ivan Beloševič, Hef Smajlagič, Alojzij Murn, Anton Bartolj, Andrija Eletič, Leopold Grah, Anton Starič, Jože Pavlin, Munin Dantovič, Ivan Jugovic, Albin Stegel, Andrej Tišek, Martin Horvatinič, Janez Rihtar, Vladimir Bišof, Cveja Vitanovič, Slavko Sever, Marjan Dernač, Jožica Udovič, Jože Keber, Ivan Bukovec, Anton Griglio, Jože Tomazič, Ferdinand Zorman, Zvonimir Kozan, Angela Ambrožič, Angela Mlakar, Zlatko Spoljarič, Alojzija Zagar, Anton Klančar, Alojz Stupar, Alojz Grivec, Feliks Pograjc, Uroš Gros, Mijo Bilonič, Ante Lučić.

Vse novodošle v naši sredi prisrčno pozdravljamo.

KINOPROGRAM

- 15.—17. VII. angleški cinemascope film »Interpol«
- 18.—19. VII. francoski vstavision film »Velike družine«
- 20.—21. VII. ameriški kriminalni film »Detektivska zgodba«
- 22.—24. VII. francoski barvni vstavision film »Parizanka«
- 25.—26. VII. francoski film »Ogledalo z dvema obrazoma«
- 27.—28. VII. argentinski film »Andaluzijska ljubezen«
- 29.—31. VII. nemški barvni film »Pot v raj«
- 1.—2. VIII. jugoslovanski film »Razpoka raja«
- 3.—4. VIII. mehiški film »Jokala bom jutri«
- 5.—7. VIII. italijanski barvni cinemascope film »Arrivederci Roma«
- 8.—9. VIII. francoski film »Tatovi draguljev«
- 10.—11. VIII. ameriški barvni film »Davy Crockett in pirati«
- 12.—14. VIII. jugoslov.-ital. barvni cinemascope film »Bell vrage«
- 15.—16. VIII. ameriški barvni cinemascope film »Trojanska Helena«.

Leopold Šolc

V španski Španiji

7

Med temi je treba omeniti »Tobogan«, dokaj veliko restavracijo na trgu Puerta del Sol, kjer si postrežeš sam. Na dolgi mizi so razpostavljene najrazličnejše hladne in tople jedi z označenimi cenami. Ogledaš si jih lahko najprej iz ozadja — s tem je zelo ustrezno neodločenem; potem greš ob mizi in si naložiš na pladenj vse zaželeno z jedilnim priborom vred, pijačo in kozarec. Na koncu te dolge mize plačaš, nakar greš s pladnjem v obednico. Za 40 pezet imaš obilno kosilo s 6 decilitri červeze ali 4 decilitri vina in mineralno vodo. — Mimogrede: v Španiji je mnogo mineralnih voda, toda naše Radenske in Rogaske nobena ne dosega. Opombe na steklenicah, da vode »niso umetno prepojene z ogljikovim dvokisom«, so zgovorno jamstvo, da niso povsem naravne.

Takšna restavracija s samopostrežbo ima mnogo prednosti: ni treba čakati natakarkarjeve milosti ne pred obedom ne po njem in ni se ti treba ubadati s kuharskim izrazoslovjem. Skratka: hitro opraviš in nisi v nevarnosti, da bi naročil nekaj, za kar ne veš, kaj je. — Mislim, da bi tudi Ljubljancem »Tobogan« prav tako cenili in obiskovali, kot ga obiskujejo Madridčani.

Za izdatnejše izločanje slin nekaj postavk s španskih jedilnih listov:

Callos a la madrileña — vampi na madridski način, pripravljene z obilico česna. Jesti jih mora vsa družba ali pa nihče. Cocido madrileño — piščanec z dušenim grahom, madridska posebnost.

Valencian paella — rižota s kolenčki ribjega in govejega mesa, perutnine in školjk. Če naročiš enkrat, si privoščiš potem še večkrat.

Calamars en su tinta — sipe pripravljene v lastnem temnem izločku. Pogled na jed ni lep, toliko boljši je zato okus. Če zamažiš ob prvem zalogaju, si prodan...

Gambas — mali rakci na žaru. Tortilla champignon — omleta z gobami, posebno prikladna za razposajen apetit.

Lacon con grelos — svinjska noga z zelenjavo. Judias verdes — droben stročji fižol.

Flan — omaka iz smetane in jajc, zelo priljubljen desert. Gaspecho — hladna zelenjadna juha — primerna za vroče dni.

Kaj španci pijejo? Pri tistih, ki nimajo avtomobilov, je najbolj v modi Coca-Cola ali domače brezalkoholne pijače, redkeje vino — seveda pomešano z vodo — ali pivo, ki pa je dražje kot vino. Tisti, ki imajo avtomobile, pijejo šampanjec, seveda ne v »Toboganu«.

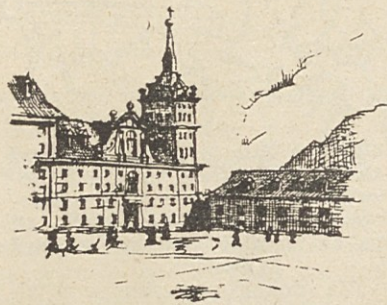
Še praktičen splošen napotek: natakarkarja priključiš s ploskanjem. Ta postopek velja kot dostojen samo v gostinskih obratih, ki žele ohraniti nekaj španske izvirnosti. V boljših lokalih, ki po sili tišče v posnemanje zahodne Evrope, ploskanje ni primerno. Vendar ga tudi tu vsaj tolerirajo, če gost zaploska v utemeljeni nevolji zaradi dolgega čakanja na natakarkarja.

EL ESCORIAL

Človeka preseneča daljnovidnost španskega kralja Filipa II., ki je že v 16. stoletju spoznal, da brez nič ni nič in da je pač treba nekaj investirati, če naj kdaj postane Španija privlačna za tujce tudi po zgodovinskih zanimivostih. S svojim naziranjem je uspel in leta 1563 je začel graditi samostan El Escorial. Svoji okolici, ki ni bila tako napredna, ni povedal, kaj pravzaprav hoče; potrebo po zidavi je utemeljil z bolj razumljivimi razlogi: hotel je postaviti bogu cerkev, svojim staršem grobnico in sebi stanovanje. Seveda zaradi svojega skritega hotenja ni smel ostati skromen. Velikopotezno je zasnoval palačo, dolgo 207 m in široko 161 m, ki je razen cerkve, grobnice in stanovanj obsegala še marsikaj.

V El Escorial romajo danes Španci trumoma, da bi si od

blizu ogledali spomenik nekdanje španske mogočnosti. Tudi vsak tujec, ki pride v Madrid, obvezno napravi še 50 km do El Escoriala, da ga obiše in tam pusti 200 pezet za vstopnino in vsaj desetkrat toliko za kosilo v luksuznem hotelu kraljevega imena. Ne vem, ali se je tega kralja prav zaradi tega oprijel priimek »Razumni« ali morda zato, ker mu je uspelo Španijo tako okrepiti, da je leta

Pogled na El Escorial (Skica prof. A. Strune)

1567 odločno premagal Francoze prav na praznik svojega velikega zaupnika sv. Lovrenca. Spomin na zmagovito bitko in zahvala svetniku sta mu dala hvaležen povod za začetek del.

Tudi kraj za samosten je razumno izbran: 1028 m visoko na pobočjih gora, s prostim razgledom proti jugu in vzhodu. Filip II. je seveda mislil na vse; zato ni čudno, če se je poleg samostana razvilo letoviško mestoce Sant Lorenzo.

Kralj je bil star 46 let, ko je prišel z gradnjo, a 21 let je bil starejši, ko je bil samostan dokončan. Z bližnjega hriba je nadziral delo. Še dandanes vidiš tam v skalo vsekan sedež, kamor so v poslednjih letih gradnje prinašali kralja že kot betežnega starčka. Ni čudno, če je sedež dobro zgajen: samostan ima namreč 16 dvorišč, 11 shramb, 88 vodnjakov, 13 dvoran, 7 obednic, 86 stonnišč, 300 sob, 9 stolpov, 1600 slik in 2673 oken.

Stavba, ki so jo ustvarili španski arhitekti, učinkuje edinstveno s svojo razsežnostjo, preprostostjo linij in geometrijskim ravnovesjem. Notranjost pa, ki so jo okrasili tako španski kot italijanski mojstri, je natrpana z deli visoke umetniške vrednosti.

Pri ogledovanju se moraš podrediti precej strogim disciplinam. Takoj v prvem prostoru ti odzamejo fotografski aparat. »Zakaj« najde svoj »zato« že v naslednji sobi, kjer prodajajo fotografije in diapozitive samostana, ki predstavljajo njegovo zunanost v vseh potankostih. Lahko si kupiš tudi poseben vodič, da se bolje znajdeš na nekaj desetih kilometrov dolgem ogledu. Sam se ne smeš potikati po hodnikih in dvoranah. Ogleduješ si samostan lahko samo v skupini pod vodstvom izšolanega vodnika.

Ko pretečeš nekaj dvorišč, dvoran, hodnikov, stopnic, cerkev in zakristijo in si ogleduješ privatno stanovanje Filipa II., se že kar prileže, če se spustiš skrivaj, čeprav le za trenutek v kraljevi stol. Pri tem lahko ugotoviš, da je njegovo veličanstvo sedelo precej neudobno. Tudi preprosta oprema stanovanja priča o imenujmo jo tako! — skromnosti kralja, ki se je oblačil vedno samo v črno in je trpel okoli sebe samo črno oblečene ljudi. Po drugi strani pa z malim ni bil zadovoljen: zahteval je, da se je z njegove baldahinske postelje videlo na glavni oltar cerkve. Na tej postelji, ki stoji sredi neprevleke spalnice, je kralj 1598. leta tudi umrl. V enem izmed sosednjih prostorov je pod steklom ohranjena tehnična risba, na kateri je gradbenik iskal rešitev za kraljevo muhasto zahtevo.

Razen kraljevega stanovanja si je mogoče ogledati tudi sobo bolehnega kraljeve hčere Izabele Klare Evgenije. Njeno stanovanje je bilo prav tako preprosto kot očevo. Nekaj slik in drobnih umetniških predmetov ohranja spomin na nežen ženski okus in dokazuje, da je princesa rada molila. Upadel in bled portret pa priča, da je bila po vsej verjetnosti tu-

berkulozna. Tako za molitev kot za tuberkulozo so bili slabo zračeni prostori v neposredni bližini cerkve na moč prikladni!

Pravo nasprotje kraljevih privatnih sob so sobane, kjer se je odvijal službeni del kraljevega življenja: sprejemnice, edilnice, dvorana za poslanca, govorilnice, prestolna dvorana itd. Vse so bogato opremljene z dragocenim pohištvom, stropi so preslikani s freskami in stene pokrite z velikimi preprogami, ki so izdelane po zasnovah znamenitih umetnikov.

Posebno se vtisne obiskovalcu v spomin tako imenovana bojna dvorana, ki je sprva služila kot stanovanje samostanski zaščitni ceti. Na steni te dvorane je nad 50 m dolga in približno 5 m visoka freska, ki predstavlja zmagovite bitke španskih kraljev, med njimi tudi Filipovo zmago nad Francozi. Če so bili v 16. stoletju honorarji umetnikom tako visoki kot danes, potem tudi bojna dvorana ne govori v prid kraljeve skromnosti.

Kakor več ali manj v vsakem samostanu, so tudi v El Escorialu zbirali slike priznanih umetnikov. Te so danes na ogled v štirih velikih dvoranah. — Večjo vrednost kot zbirka slik pa predstavlja samostanska knjižnica, ki vsebuje nič manj kot 44.742 različnih knjig, med njimi 2000 starih arabskih in na roko pisanih, prav

Inž. MARKO KOS

Od Rima do Kalkute

5

Letališče Santa Cruz je zelo daleč od Bombaya, nad 30 km. Pot v mesto vodi skozi najsiromašnejše predele, asfaltirana cesta je izredno slaba. Kdor se prvič pripelje v Indijo, je ves prestrašen zaradi ogromne množice ljudi, ki sede ob cesti, hodijo sem in tja, oblečeni v srajce in belo blago, ki je zvito okrog ledij in beder tako, da napravljajo vtis nekakšnih »zračnih« hlač, imenovanih »doti«. Zenske so oblečene v »sarije«, oblačilo iz 6 metrov dolgega kosa blaga, ki ga nosijo na poseben način zvitega okoli života. Moška noša je za naše poglede nemogoča, medtem ko je ženska okusna in eksotična. K množici ljudi se pridružuje smrad po močvirju in vlagi, ki se dviga neprestano iz neštetihi mlak ob cesti in med kolibami. Če dodaste še vročino, potem mora biti prvi vtis zelo porazen. Bil sem že v Indiji in me zato to ni več prizadelo. Nasprotno, ugotovil sem neko zboljšanje: najbolj umazane kočice so izginile in sredi lesenih nizkih kolib so se porazdelile kolonije novih večnadstropnih stanovanjskih hiš v sivih barvah; opazil sem obilico novih podjetij, ki so zrasla na vseh straneh v takšnem obsegu, da že na pragu Indije srečaš kipečo industrializacijo.

O Bombayu je bilo že veliko napisane, zato tega ne bom ponavljal. Na splošno je treba reči, da bralec iz takšnih opisov nič-

toliko latinskih rokopisov, 580 grških in 72 hebrejskih. Ko si ogleduješ orumenele pergamente, razstavljene v steklenih omarah in na drobno prekrute s skrbno pisavo, kjer je mojstrovina že vsaka črka posebej, zaviadaš nekdanjim pisarjem potrpljenje in čas, ki ga jim je dovoljeval počasni tempo življenja. Cenim, da se je bilo treba sklanjati nad tako zajetno knjigo vsaj nekaj let, preden je roka potrpežljivega prepisovalca z gosjim peresom zarisala poslednjo črko. — In kaj je slutil mojster iz Florencence o raketah in satelitih, ko je pred dobrimi 400 leti izdelal leseni model nebesnega svoda, ki je postavljen ob vhodu v knjižnico?

Če se spustiš po marmornih stonnicah v prostore pod cerkev, se znajdeš v imenitni družbi: tu spi nevzdravno spanje 10 španskih kraljev, 28 kraljic, 30 princev in princez ter 32 nedoraslih otrok kraljevega rodu. — Najbogatejša opremljena je pač grobnica kraljev, velik osmerokotni prostor z dvema korintskima stebroma v vsakem vogalu in visoko kupolo, katere konica leži natančno pod glavnim oltarjem. Izmed osmih sten grobnice zavzema eno vhod, nasprotno oltar, v ostalih šestih pa so po štiri police druga nad drugo in na vsaki polici je marmorna krsta z imenom pokojnega. »V tej grobnici so pokopani samo kralji in kraljice matere,« pripoveduje vodnica skupine, kateri sem se pridružil. »Desno so kralji, levo 10 kraljic. Edina izjema je Elizabeta Burbonska, ki počiva na strani

kraljev, in to na izrecno željo njenega soproga Filipa IV.«

Tudi v določitvi števila kraljevskih krst se izraža jasnovidna modrost graditelja El Escoriala: če se poslednji španski kralj Alfonz XIII. ne bi bil naveličal dolgočasne dvorske etikete in si izbral za poslednje bivališče zabavnejšega Marseilla, bi bile polne vse krste. Tako je ena ostala prazna.

Trupla ostalih plemenitih pokojnikov in pokojnic počivajo v devetih podzemnih sobanah, ki so ustrezno podrejenemu položaju umrlih nekoliko skromnejše, vendar še vedno zelo razkošno urejene. V poslednjih treh sobah počivajo med drugimi tudi španske kraljice, ki jim ni bilo usojeno, da bi se njihovi sinovi povzpeli na prestol. Kar 17 jih je. Skupno s kraljicami-materami prekašajo torej število kraljev skoraj trikrat. Temu se menda ni treba čuditi. Milo je razmeroma mlad izum, z vodo se je umivalo samo umazano ljudstvo, kralji in kraljice so se oblivali z dišavami. Sepse po porodih, narahlo kombinirane s kraljevo brezobzornostjo so pomagale vladarjem vedno znova do svežih žena. Naš Filip II. je imel kar štiri. Ob glavnem oltarju samostanske cerkve ga kažejo marmornati kipi v naravni velikosti in na vrhu njegove telense moči, klečečega v molitvi kar skupaj z vsemi štirimi ženami hkrati. Neprizadetost, ki odseva z lepih obrazov Marije, Elizabete, Ane in četrte nesrečnice, katere imena nisem mogel ugotoviti, napravi nepozaben vtis spričo svoje lažnosti...

sar ne izve in si tudi ne more ustvariti prave predstave. Najbolje je, če gre gledat film o mestu in si z njim ustvari zelo živo in neposredno sliko. Tako so našemu človeku zelo dobro znani kraji v Italiji, ker jih tolikokrat vidi v filmih iz raznih perspektiv.

Bombay leži na dolgem polotoku, ki se zajeda v morje. Polotok je zelo hribovit in skalnat. Dva mogočna hrbta — Malabar Hill in Kambala Hill — sta pokrita z ulicami, velikimi palačami in krasnimi vilami, v katerih stanuje obilica bogatih ljudi. Obala je skalnata in zelo razčlenjena. Ob njej se nizajo klubi s kopaljši, bolnišnice, palače raznih maharadž, kakor na primer iz Gwaliorja, Hyderabadja in Jaipura. Nato se do centra mesta vije v ogromnem loku največja avenija — Marine Drive z vrsto visokih palač. Med obema obalama polotoka je stari del mesta z ogromnimi površinami ozkih ulic, starih, na pol razpadajočih hiš delavnic, barak in prodajalnic. Na ulicah je na desetisoče ljudi, vozil, kolesarjev in krav. Občutek je vsekakor zelo živahen, a človek se oddahne, ko je v hotelu in se lahko skoplje. Ogledov lahko napraviš dovolj: razne palače, muzeji, templji, na Malabar Hillu je pokopališče Parsijev (zelo visoka kasta ljudi z narodnostnim poreklom iz Perzije, ki imajo odločujoče pozicije v trgovini, industriji in bančni-

štvu); tam razpostavljajo v visokem stolpu mrlične ujedam, ki jih v kratkem času raztrgajo. Ogromni ptiči sede vsenaokoli na drevsih in podrtih zidovih ter preže na plen. Vsa kopališča so v klubih in so zaprtega tipa. Imajo svojo restavracijo, parke ob skalnati obali, filtrirano morsko vodo, bazene, ki so zunaj ali v pokritih dvoranah, medtem ko 20 metrov stran hrumi burno Indijsko morje.

V kopališču Bridge Candey, ki je rezervirano samo za belce, se srečujejo Jugoslovani, ki žive v Bombayu. Tu sem srečal profesorja tehnične uporabne matematike iz Beograda: predava na tehnološkem inštitutu kot delegat UNESCO. Govoriva o indijskem prijemu znanosti, kar je posledica večstoletne zaverovanosti v višje sfere, v nebo in mistične probleme. Njihova matematika je samo teoretična, ne znajo je uporabljati za praktično življenje kot uporabno sredstvo za reševanje raznih realnih tehničnih problemov. »Matematiko morate poznati zato, da lahko z njo rešujete svoje tekoče probleme. Ne za znanost kot samo sebi namen. To je moj moto dela. Toda težko je z njimi,« doda profesor. Spomnil sem se na govor Nehruja na kongresu Vseindijske kongresne stranke o novem petletnem planu, češ da je pian sad večletnega študija dejstev, statistike in raziskav, a vse to pomeni bodočnost Indije. V takšnem študiju dejstev je skrit ključ bodočnosti in ne v palmistriji (nauku o skrivnostih dani), astrologiji, mistiki in drugih okultnih vedah, v katere se zatekajo ogromne množice Indijcev. To, da Indijec ni nagnjen h konkretnemu in materialnemu razmišljanju, k sklepanju po dejstvih in logiki, je velika težava. Za vsako odločitev je treba vprašati zvezde, treba je iti k astrologu in se ravnati po njegovem priporočilu. Tudi mnogi izobraženci se tega dosledno drže. V današnjem veku logičnega, tehnološkega mišljenja je skoraj težko verjeti, da je tako.

Po horoskopu odločajo takšna življenjska vprašanja, kakor so poroka, potovanje ali pa prodaja kakšnega predmeta ali nepremičnine. Astrolog pove, ob kateri uri mora biti poroka. Pravili so mi, da se sicer da vplivati tudi na zvezde. Lahko daš denar in poveš astrologu, da bi želel imeti poroko ob 9. uri zvečer in zvezde bodo sigurno zadovoljne...

(Nadaljevanje prihodnjic)

Kafedžija

Za razvedrilo

POSETNCI

RUDI O. JACINI
STROJNIK
PELISTER

FRANC ANELE
TRGOVSKI POTNIK
»LEČA«
LUČE

V gornjih posetnicah se skrivajo imena nekaterih izdelkov naše tovarne. Poiščite jih. Pravilne odgovore obeh posetnic bomo izžrebali in nagradili s 1000 dinarji. Odgovore s poln m naslovom vrzite v nabiralnike najkasneje do 23. julija. Ime izžrebane ga reševalca bomo objavili v prihodnji številki.

REŠITEV POSETNIC IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Pravilna rešitev posetnic iz prejšnje številke: Hidravlične dvigalke in Kaplanova turbina. Posetnici je pravilno rešil tov. Gvido Colja, ki služi vojaški rok.

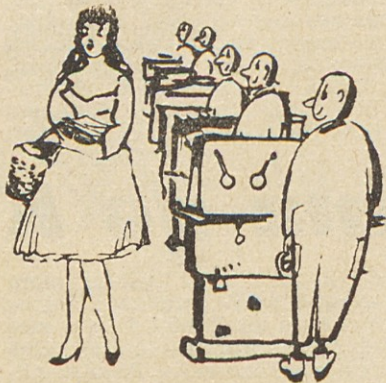
Z nogometne tekme

»Kar v prsi ga bom sunil!«

»Ali mi daš 'Dravo'?' — »Saj veš, da ne kadim!« — »Vem, a jaz sem mislil na elektrodo.«

Brez Besed

Uredila sta medsebojne odnose

Šef HTZ službe tov. Ahačič je nekega dne — kot že tolikokrat prej — opazil v strugarni delavca, ki je brusil rezilni nož brez zaščitnih očal. Stopil je k njemu in vprašal:

»Kje pa imate očala?«
»Jih nimam.«
»Zakaj pa ne?« je vrtal naprej tov. Ahačič.
»Le zakaj naj jih nosim, saj se kar dobro vidim.«

Znano je, da pri nas zelo primanjkuje šolanih kvalificiranih delavcev. Če bo še dolgo tako pomanjkanje kadrov, bo treba ukreniti tako, kakor si je zamislil naš karikaturnist...

Drobne iz kolektiva

SEMINAR ZA SEKRETARJE OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK
V dneh 21., 22. in 23. junija je tovarniški komite ZKS organiziral seminar, ki so se ga udeležili vsi sekretarji osnovnih organizacij ZK in člani sekretariata TK ZKS.

Poslušali so predavanja o mestu in vlogi članov ZKJ v družbenem življenju, o vlogi osnovne organizacije, metodi dela in organizacijskih vprašanjih, o delitvi dohodka v gospodarskih organizacijah in o tehniki in metodi vodenja sestankov.

PRIZNANJE LR ROMUNIJE PETRU KOJCANČIČU

Dne 28. junija je prvi sekretar romunske ambasade v Beogradu Vasile Sandre predal Litostrojanu-fotoamaterju Petru Kocjančiču plaketo in diplomu v znak priznanja za III. mesto, ki ga je dosegel na II. mednarodni razstavi fotografij v Bukarešti. Tov. Kocjančič je dosegel to mesto s svojo fotografijo »Koncert v jasli«, k smo jo objavili v našem časopisu v eni izmed prejšnjih števil.

Plaketa, ki jo je naš fotoamater prejel pred nekaj dnevi, je v njegovem 30-letnem umetniškem delu po številu že osemdeseta!

Tov. Kocjančič je dosegel svetovni sloves le s kakimi 25 do 30 fotografijami.

OJ TA VOJAŠKI BOBEN

Od tov. Gvida Colje, ki služi vojaški rok v Sisku, smo prejeli zahvalo za pošiljanje našega časopisa s tole pomombo: »Tudi jaz, kakor mnogi drugi, sem prepričan, da je prav ta naš časopis zveza med vsemi nami, ki smo morali začasno zapustiti naše delovne tovariše v podjetju. Zato izkoriščam to priložnost in najlepše pozdravljam vse, s katerimi sem živel med delom v Litostroju.« Tov. Colja nam je poslal tudi rešitve obeh posetnic iz prejšnje številke, o čemer poročamo na drugem mestu.

Od tov. Janeza Kotarja iz Sombora pa smo prejeli daljše pismo, v katerem nam sporoča med drugim: »V Somboru služimo vojaški rok trije Litostrojan. Janez Ramovž in jaz sva v gasilski četi, Egon Humar pa je v meteorološki. Včasih je tu prav prijetno, saj sodelujemo v kulturnem in športnem življenju naše enote. Sem član odbojkarke sekcije in pevskega zbora. Odigrali smo že nekaj tekem z ostalimi četami, naš zbor pa je imel že nekaj uspešnih nastopov v Somboru.«

KLOPI V NAŠE PARKE

Juljsko sonce žge. Z vso svojo močjo se upira v zidove tovarniških poslopij in razgreva delovne prostore.

Med odmori se vsuje na naše ceste na stotine in stotine delavcev, ki se žele naučiti svežega zraka in sonca. Večina jih posede po travi ali na kose zarjavelega železa. Mnogim pa se zdi škoda uničevati obleko; zato tiste pol ure, kolikor traja odmor, hodijo kar po cestah.

V tovarni imamo velike in lepe parke, ki so povsem neizrabljeni. Pravzaprav jih lahko samo gledamo. Prav bi bilo, če bi vodstvo tovarne (in morebiti tudi organi samoupravljanja) začeli misliti na to drobno zadevo, in čimprej ob naših cestah in v parkih postavili klopec.

Mali oglasi

DEŠKO KOLO — italijansko (rabljenno) poceni prodam. Naslov na tel. številki 209.

STANOVANJE z dvema sobama, dnevno sobo, kopalnico in pred sobo v litostrojskem bloku na Djakovičevi cesti zamenjam za dvosobno v centru mesta. Naslov po telefonu št. 454.

2 m² GRAMOZA prodam po ugodni ceni. Naslov po telefonu št. 454.

VEČJE KOLIČINE ZAGANJA ima na razpolago modelna mizarna. Interesenti naj se zglasijo v pisarni.

MLADA ZAKONCA iščeta sobo — po možnosti s posebnim vhom. Ponudbe pošljite v uredništvo pod šifro »Visoka nagrada«.

PRODAM dvojna železna vrata, težka 90 kg, po zelo ugodni ceni. Ogled ob nedeljah popoldne na Zidovski stezi (ne ulici) št. 2/II.

125 cm LD damsko Lambretto po ugodni ceni prodam. Naslov v uredništvu.

GRADBENI LES prodam. Naslov v uredništvu.

STROJNIŠKI VESTNIK

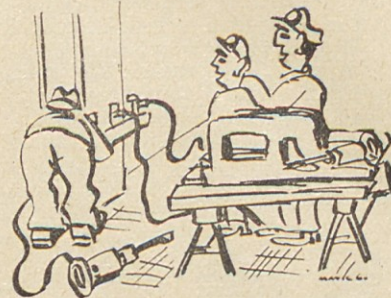
glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije, strojne industrije Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarnih strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov,

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 16.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno v nakladi 3.800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 39-011 do 39-019, interno 343 in 458 — Cena posamezni številki v prodaji 10 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru

Glej ga! Tale je tudi eden izmed tistih, ki pobirajo gumijaste tesnilke iz ventilov za zrak, s katerimi se igrajo njihovi otroci ali pa oni sami v avtobusu na poti domov!...

(Za »domačo uporabo« je le teh samo v jeklovilarni zmanjkalo 500 komadov v treh tednih! Op. ur.)

»Prijateljstvo« med soslednimi vaščani — ali ponedeljek jutraj na avtobusni progi Mokronog—Ljubljana

PREGOVOR

Pregovor pravi: Pametni odneha.

Modri pa reče: Če odneham jaz, bo obveljala bedakova.

Kje je voznica avtokara v...

TEHNIKA

Časopis »Tehnika« organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu

Obsega:

1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgija
4. Strojništvo in elektrotehnika
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacijo dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih.

Vsaka številka obsega približno 250 strani velikega formata 21 x 29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev.

Posamezna številka:

1.250 dinarjev

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST

»TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

Litostrojčan

Vpiši se v Društvo zavarovancev za primer smrti. Jutri si lahko na vrsti ti...

V veleblagovnici

NA-MA pri pošti

najugodnejše kupite vse,
kar potrebujete za sebe, za družino
in za opremo stanovanja.

Posebno Vam priporočamo

veliko izbiro KOLES, moških, ženskih in otroških,

sobno in kuhinjsko POHIŠTVO in

ŠIVALNE STROJE vseh znamk.

Oglejte si veliko izbiro KONFEKCIJE

lastne izdelave po solidnih cenah.

PREDEN SE ODLOČITE ZA NAKUP,

NE POZABITE OBISKATI VELEBLAGOVNICO NAMA PRI POŠTI